

[JESEŇ 2013 ▶ Č. 47]

panorama

inforegio

▶ Ekologické inovácie

Popredné regióny EÚ smerujú
k ekologickému hospodárstvu

▶ OPEN DAYS: Európske
regióny a mestá na ceste
k roku 2020

▶ Makroregionálne stratégie

▶ Fond solidarity EÚ:
rýchlejší a jednoduchší

Regionálnu
a mestskú
politiku

▶ ÚVODNÍK	3
Komisár Johannes Hahn	
▶ PODPORA EÚ PRI KATASTROFÁCH BUDE RÝCHLEJŠIA A JEDNODUCHŠIA	4-5
▶ REGIONÁLNA POLITIKA: MOTOR RASTU V SÚČASNEJ KRÍZE?	6-7
▶ Špeciálna rubrika	8-11
REGIÓN Y AKO PRIEKOPNÍCI EKOLÓGICKÝCH INOVÁCIÍ A INTELIGENTNÉHO A UDRŽATEĽNÉHO RASTU	
▶ UNIVERZITA OPEN DAYS	12-13
▶ EFRR V OBLASTI BÝVANIA	14-15
▶ EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE	16-17
▶ BUDOVANIE KAPACÍT	18-19
▶ ČÍNA, JAPONSKO A EÚ	20-21
▶ MAKROREGIONÁLNY PRÍSTUP	22-25
▶ Vašími slovami	26-29
Vnútroštátne a regionálne pohľady na politiku súdržnosti	
▶ MAPY	30-31
Obyvatelia ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením, 2011 Zmena v podiele obyvateľov ohrozených chudobou alebo vylúčením, 2008-2011	
▶ NAJNOVŠIE SPRÁVY V SKRATKE	32-33
▶ PROJEKTY	34-37
Príklady projektov z Českej republiky, zo Španielska a Spojeného kráľovstva a projektov európskej územnej spolupráce	
▶ DODATOČNÉ HODNOTENIE POLITIKY SÚDRŽNOSTI V ROKOCH 2007-2013	38-39
▶ PROGRAM	40

Fotografie (Strany):

Obálka: Mestská inštalácia solárneho panela v Zadare, Chorvátsko, © Milosz_M/Shutterstock.com
 Strany 3, 6, 7, 20, 21, 22, 24, 32, 34: © Európska komisia
 Strana 4: © Shutterstock
 Strany 8-9: © Európska komisia, Le Havre © Igor Plotnikov/Shutterstock.com
 Strana 10: © Štajersko, Rakúsko
 Strana 11: © Cleantech, Fínsko
 Strana 13: © Asociácia regionálnych štúdií
 Strana 14: © ECORYS
 Strana 19: © INITS
 Strany 24-25: Ostrov Sveti Stefan © Jadransko-iónska iniciatíva; Ventspils © Shutterstock; Baltská dohoda © Leyre Mira
 Strany 27, 28, 29: Holandsko © Provincia Noord-Brabant; Česká republika © Ministerstvo regionálneho rozvoja; Belgicko © Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
 Strana 33: © Gobierno de Extremadura
 Strany 35, 36, 37: © LEC; © FIN-EN; © ROP Střední Čechy
 Strany 38-39: Nemecko © CRTD; Londýn © Univerzita dizajnu a komunikácie v Ravensbourne; Španielsko © IDEA

Tento časopis sa tlačí v angličtine, francúzštine a nemčine na recyklovanom papieri. Je dostupný v 22 jazykoch EÚ na adrese http://ec.europa.eu/regional_policy/information/panorama/index_sk.cfm

Obsah tohto vydania bol uzavretý v august 2013.

PRÁVNE UPOZORNENIE

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v jej mene nenesú zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii ani za chyby, ktoré sa môžu objaviť napriek dôslednej príprave a kontrole. Obsah tejto publikácie nemusí nevyhnutne odrážať stanovisko alebo názory Európskej komisie.

ISSN 1725-826X

© Európska únia, 2013

Reprodukcia povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Na použitie/reprodukciiu materiálu tretích strán chráneného autorskými právami, ktorý je tak označený, je potrebné získať povolenie od vlastníka (vlastníkov) autorských práv.

▶ ÚVODNÍK

Johannes Hahn

Člen Európskej komisie pre regionálnu politiku

Členské štáty dosiahli dohodu o viacročnom finančnom rámci na roky 2014-2020, ktorý vymedzuje maximálne sumy dostupné pre jednotlivé hlavné kategórie financovania. Dohodu musia ešte na jeseň schváliť Európsky parlament a Európska rada. Hoci v mnohých oblastiach politik dôjde k škrtom, regionálna politika patrí medzi najmenej postihnuté oblasti.

Týmto rozhodnutím dávajú najvyšší predstavitelia najavo, že si uvedomujú podiel regionálnej politiky na hospodárskej činnosti, raste a tvorbe pracovných miest. V posledných rokoch sa regionálna politika zmenila z politiky orientovanej na infraštruktúru na investičnú politiku, ktorá podnecuje tvorbu pracovných miest a rast. V súčasnosti sú regionálne fondy hlavným hnacím motorom Európy v jej snahe o zmenu zamerania, reštrukturalizáciu a modernizáciu európskeho hospodárstva v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020.

Regionálna politika EÚ v rokoch 2014-2020

Nová reformovaná regionálna politika EÚ bude ešte lepším nástrojom Európy na boj proti súčasným obmedzeniam dlhodobého rastu: nezamestnanosti, nízkej konkurencieschopnosti a zmene klímy. Investície sa v nasledujúcom finančnom období zamerajú na uskutočnenie štrukturálnej reformy. Podporujú rozhodujúce oblasti pre hospodársky rast, ktoré sú stanovené v stratégii rastu Európa 2020, teda MSP, výskum a inovácie, digitálnu agendu a nízkouhlíkové hospodárstvo. Prostredníctvom týchto opatrení sa rozvinie plný potenciál regiónov Európy, aby dokázali transformovať svoje hospodárstva na konkurencieschopnom základe.

Jednou z kľúčových priorít koncepcie na roky 2014-2020 je inovácia. Na čo najlepšie využitie vzácných verejných zdrojov je potrebná „inteligentná regionálna politika“. Podstatou tejto stratégie je inteligentná špecializácia, ktorá spočíva v tom, že región si zvolí obmedzené množstvo hospodárskych priorít na základe svojich silných stránok a konkurenčnej výhody na globálnom trhu. Cesta inteligentnej špecializácie si vyžaduje dobrý prehľad o silných a slabých stránkach regiónu. Práve na ne by sa mali zamerať všetky finančné prostriedky a úsilie, aby sa zaistil čo najdlhobodejší účinok a najefektívnejšie využitie obmedzených zdrojov.

Európske regióny a mestá na ceste k roku 2020

Podujatie OPEN DAYS 2013, ktoré sa uskutoční 7.-10. októbra 2013 so sloganom „Európske regióny a mestá na ceste k roku 2020“, prichádza v mimoriadne dôležitom čase pre regionálnu politiku. Regióny a mestá budú v nasledujúcich mesiacoch dokončovať prípravu na programy politiky súdržnosti EÚ na roky 2014-2020. Podujatie OPEN DAYS bude pre ne ideálnou príležitosťou dozvedieť sa viac o prioritách a výzvach nasledujúcej fázy využívania štrukturálnych a investičných fondov a diskutovať o tom, ako tieto fondy lepšie zacieliť. Je dôležité, aby sa regióny a mestá zúčastnili na vytváraní regionálnych politik, ktoré majú skutočný vplyv na blaho európskych občanov a ktoré budú zdrojom trvalého rastu.

► EU PODPORA EÚ PRI KATASTROFÁCH BUDE RÝCHLEJŠIA A JEDNODUCHŠIA

AKO SA MÔŽEME POUČIŤ Z HODNOTENIA VYKONÁVANIA POLITIKY V ČASE KRÍZY?

Po zemetrasení v Abruzzi v apríli 2009 dostalo Taliansko takmer 500 miliónov EUR.

Fond solidarity Európskej únie (FSEÚ) už viac ako desať rokov poskytuje podporu európskym regiónom, ktoré zasiahla veľká prírodná katastrofa. Cieľom nových návrhov Európskej komisie je urýchliť, zjednodušiť a zefektívniť činnosť fondu na odstránenie následkov katastrof. Fond bude poskytovať zálohové platby a bude mať jasnejšie kritériá pre príjemcov.

Od svojho založenia v roku 2002 poskytol Fond solidarity EÚ podporu pri 52 katastrofách v celej Európe vrátane zemetrasení, lesných požiarov, sucha, búrok a záplav. Spolu 23 krajinám sa poskytlo viac než 3,2 miliardy EUR.

Podľa nových návrhov, ktoré boli predstavené 25. júla, bude pre regióny postihnuté katastrofou po prvýkrát dostupná zálohová platba. Suma bude predstavovať 10% z očakávaného príspevku (s hornou hranicou 30 miliónov EUR).

Proces získavania pomoci sa urýchli spojením postupov schvaľovania a vykonávania do jedného rozhodnutia.

Vyjasní sa zameranie fondu solidarity, ktorý sa obmedzí na prírodné katastrofy, pričom bude zahŕňať osobitné

ustanovenie týkajúce sa sucha. Uznávať sa budú aj niektoré katastrofy zapríčinené človekom, ktoré sú priamym dôsledkom prírodnej katastrofy a majú dominový kaskádový efekt.

Zavedú sa jasnejšie pravidlá oprávnenosti a pre „regionálne“ katastrofy menšieho rozsahu bude platiť len jediné kritérium. To bude založené na strope 1,5% regionálneho hrubého domáceho produktu.

Potreba reformy

Fond solidarity bol vytvorený po silných záplavách v strednej Európe v lete roku 2002. Medzi najväčšie katastrofy, pri ktorých sa použila pomoc z tohto fondu, patrí zemetrasenie v Abruzzi v Taliansku v roku 2009 a zemetrasenie v oblasti Emilia-Romagna v máji 2012. Pomoc predstavovala viac než miliarda eur dohromady. Fond využili mnohé krajiny EÚ, aby získali núdzovú podporu na odstraňovanie škôd po záplavách, búrkach a lesných požiaroch. V súčasnosti sa využíva na podporu po zničujúcich záplavách, ktoré začiatkom tohto roka postihli Nemecko a susedné stredoeurópske krajiny.

NA ČO SA FOND VYUŽÍVA

FSEÚ dopĺňa výdavky členských štátov na kľúčové núdzové operácie, ktoré vykonávajú verejné orgány, napríklad na:

- ▶ obnovu funkčnosti základnej infraštruktúry, napríklad v odvetviach energetiky, vodného hospodárstva, dopravy, telekomunikácií, zdravotníctva a vzdelávania,
- ▶ dočasné ubytovanie a náklady na núdzové služby na uspokojenie okamžitých potrieb obyvateľstva,
- ▶ zaistenie preventívnej infraštruktúry, napríklad priehrad a hrádzí,
- ▶ opatrenia na ochranu kultúrneho dedičstva,
- ▶ čistiacie činnosti.

Súkromné škody, ako sú škody na súkromných domoch, podnikoch a straty príjmov vrátane poľnohospodárstva, sa v zásade považujú za poisťiteľné, a preto sa na ne tento fond nevzťahuje.

Pomoc z fondu je v zásade určená na financovanie núdzových operácií, ktoré vykonávajú verejné orgány. Fond sa nevzťahuje na škody súkromných osôb ani straty príjmov. Táto finančná pomoc je dostupná všetkým členským štátom a krajinám, ktoré rokujú o prístupí.

Už krátko po vytvorení fondu však začalo byť čoraz zrejmejšie, že proces financovania nie je dostatočne pružný. Postup priznávania pomoci bol zdĺhavý a často prešiel od katastrofy aj rok, kým sa uskutočnila platba.

Hoci tento nástroj funguje veľmi úspešne v prípade „veľkých“ prírodných katastrof, dve tretiny prijatých žiadostí sa týkajú omnoho menších, tzv. regionálnych katastrof, ktorých náklady spôsobené škodami sú pod úrovňou stropu. Veľká väčšina týchto žiadostí nespĺňala kritériá výnimočnosti a musela byť odmietnutá, čo prinieslo sklamanie ľuďom, ktorých sa to týkalo.

Nové návrhy jasnejšie vymedzujú, kto a aké katastrofy budú oprávnené získať pomoc, najmä čo sa týka „regionálnych“ katastrof. Pravidlá sa zjednodušili tak, aby sa pomoc mohla vyplácať rýchlejšie, a po prvýkrát je k dispozícii možnosť zálohovej platby.

Tematická priorita – prevencia rizík

Revidované nariadenie o Fonde solidarity podnecuje členské štáty, aby vypracovali stratégie prevencie katastrof a riadenia rizík pri katastrofách. Počas rozpočtového obdobia rokov 2014-2020 bude prevencia rizík jednou z tematických priorít politiky súdržnosti so značnými finančnými prostriedkami, ktoré budú môcť členské štáty čerpať, keď vypracujú nové programy štrukturálnych fondov.

Ako to funguje

V prípade „veľkej katastrofy“ bude platiť len jediné kritérium oprávnenosti – škody musia byť nad úrovňou stropu, ktorý je špecifický pre každú krajinu.

Navrhuje sa, aby sa aj v prípade menších, tzv. regionálnych katastrof, stanovil podobný strop vo výške 1,5% regionálneho HDP namiesto súčasných pomerne zložitých kritérií, ktoré sú založené na dosahu katastrofy na obyvateľov regiónu, hospodársku stabilitu a životné podmienky.

Vnútroštátne orgány postihnutej krajiny môžu Komisii predložiť žiadosť najneskôr 10 týždňov po vzniku prvej škody. Komisia potom posúdi žiadosť, a ak dospeje k záveru, že boli splnené podmienky na uvoľnenie finančných prostriedkov z FSEÚ, navrhne rozpočtovému orgánu sumu pomoci, ktorú považuje za primeranú.

Keď Parlament a Rada túto sumu sprístupnia, grant sa vyplatí vopred v jednej splátke. Neuplatňujú sa žiadne požiadavky na programovanie či spolufinancovanie. Pomoc možno použiť na financovanie núdzových opatrení od prvého dňa katastrofy.

Komisár Hahn uviedol: „Pri poskytovaní pomoci krajinám v ich úsilí o obnovu a odstránenie škôd po katastrofách musíme byť pružnejší a rýchlejší... Zmeny, ktoré sme prijali, urýchlia, sprehradnia a zjednodušia fungovanie Fondu solidarity.“

Návrh teraz musí prijať Európsky parlament a Rada.

▶ VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/solidarity/index_sk.cfm

▶ REGIONÁLNA POLITIKA: MOTOR RASTU V SÚČASNEJ KRÍZE?

Ľudia stáli v rade na miesto v konferenčnej miestnosti Zastúpenia EK v Berlíne, len aby si mohli vypočuť diskusiu o kladoch a záporoch štrukturálneho financovania EÚ. Diskusia bola reakciou na kontroverznú štúdiu, ktorý vydal výskumný inštitút Open Europe. V článku sa kritizovala „neuspokojivá korelácia medzi financovaním a výsledkami“ a padol návrh obmedziť podporu regionálnej politiky na najchudobnejšie regióny a krajiny EÚ, pričom bohatšie krajiny by uplatňovali vlastnú regionálnu politiku.

Komisár Hahn vysvetlil, že nové programovanie štrukturálnych a investičných fondov od roku 2014 reaguje na požiadavku účinnejšej a jednoduchšej regionálnej politiky prostredníctvom zamerania projektov na stratégiu pre rast a zamestnanosť Európa 2020. Nový prístup k regionálnej politike navyše znamená, že využívanie finančných prostriedkov je omnoho viac spojené s konkrétnymi podmienkami, napríklad s existenciou celoštátnej stratégie pre dopravné siete. Novým prvkom je aj väčší dôraz na podporu hospodárskeho rozvoja namiesto financovania projektov len v oblasti infraštruktúry.

V odpovedi na námietky, ktoré vyjadril prof. Wohlgemuth, komisár Hahn jasne povedal, že obmedzenie štrukturálnej

Štrukturálna politika EÚ zostáva aj naďalej stredobodom záujmu verejnej mienky, a to najmä v čase hospodárskej krízy a úsporných opatrení. Rozhodujúcou z hľadiska šírenia posolstva EÚ je transparentná a otvorená diskusia – a čím transparentnejšia a otvorenejšia tá diskusia bude, tým lepšie. Časopis *Panorama* prináša informácie o nedávnej podobnej diskusii medzi európskym komisárom pre regionálnu politiku Johannesom Hahnom a profesorom Dr. Michaelom Wohlgemuthom, riaditeľom výskumného inštitútu Open Europe Berlin, ktorá sa uskutočnila 19. júla v sídle Zastúpenia Európskej komisie v Berlíne.

podpory len na najslabšie regióny neprichádza do úvahy. „Financovanie potrebujú všetky regióny EÚ, aby sa dosiahlo všeobecné vykonávanie stratégie Európa 2020,“ povedal komisár Hahn.

V nasledujúcej diskusii zástupcovia nemeckých spolkových krajín (z východu i západu) zdôraznili, že so zárukou štrukturálnych a investičných fondov z Bruselu sa cítia omnoho bezpečnejšie ako s vyhladkou na rozdeľovanie regionálnych fondov vládou v Berlíne. Zástupca Brandenburska dokonca povedal, že regionálna podpora má pre východonemecké spolkové krajiny rozhodujúci význam, pretože takzvaná solidárna daň pre nové spolkové krajiny, ktorú kedysi dostávali v rámci opätovného zjednotenia Nemecka, sa dnes už neuplatňuje. Predstavitelia nemeckých regiónov takisto uviedli, že regionálne fondy sa navyše v chudobných i bohatých regiónoch považujú za dôležitý nástroj na podporu prijímania politiky EÚ občanmi.

Hoci profesor Wohlgemuth privítal reformovanú politiku súdržnosti, už menej sa dal presvedčiť v otázke zamerania fondov a zopakoval svoje argumenty v prospech ich zamerania výlučne na chudobné regióny a krajiny. Upozornil na problémy v dôsledku nepresných prognóz, ktoré viedli k nízkej

„Financovanie potrebujú všetky regióny EÚ, aby sa dosiahlo všeobecné vykonávanie stratégie Európa 2020.“

Johannes Hahn – Európsky komisár pre regionálnu politiku

nákladovej efektívnosti niektorých projektov financovaných EÚ. Zástupca nemeckých odborových zväzov DGB vyzval na užšiu koordináciu projektov medzi rôznymi regiónmi EÚ v súvislosti s energetickou transformáciou („Energiewende“) v Nemecku.

Nasledovala vášnivá diskusia o kritériách oprávnenosti Kohézneho fondu. Komisár Hahn potvrdil, že kritériá – ktoré majú rozhodujúci vplyv na konečné vyčlenenie finančných prostriedkov – sú jablkom sváru medzi členskými štátmi. Takisto povedal, že veľkým problémom je vyčleňovanie finančných prostriedkov na základe kritérií oprávnenosti, pretože Komisia smie využívať len najnovšie dostupné a overené čísla. Komisár Hahn vysvetlil, že práve to bol dôvod, prečo bolo v prípade Grécka vyčleňovanie založené na číslach pred vypuknutia dlhovej krízy.

Diskusiu, ktorú usporiadali Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku a Zastúpenie EK v Berlíne, publikum veľmi ocenilo pre jej kontroverzný a otvorený charakter. Takisto sa ukázalo, že štrukturálna politika EÚ zostane aj naďalej stredobodom záujmu verejnej mienky, a to najmä v čase krízy, úsporných opatrení a klesajúcej podpory pre projekt EÚ vo všeobecnosti. Čím transparentnejšia bude táto diskusia, tým lepšie.

►VIAC INFORMÁCIÍ
<http://ec.europa.eu/deutschland>

Projekt BENET skúma alternatívne palivá z biomasy vo Fínsku.

► REGIÓNY AKO PRIEKOPNÍCI EKOLOGICKÝCH INOVÁCIÍ A INTELIGENTNÉHO A UDRŽATEĽNÉHO RASTU

Udržateľný rast, teda rozvoj európskeho hospodárstva, ktoré bude ekologickejšie, konkurencieschopnejšie a účinnejšie z hľadiska využívania zdrojov, je jednou z hlavných zásad stratégie Európa 2020. Regióny Európy a štrukturálne a investičné fondy EÚ sú v súčasnosti hnacím motorom uskutočňovania tejto myšlienky v praxi.

Celosvetový dopyt po environmentálnych technológiách, ekologických produktoch a službách a udržateľnom dizajne dramaticky stúpa. Globálny trh, ktorý sa v súčasnosti odhaduje na 1,15 bilióna EUR ročne, by sa mohol takmer zdvojnásobiť, pričom priemerný odhad na rok 2020 je približne 2 bilióny EUR.

Európska únia vyvíja značné úsilie, aby tento rast využila. Uvedomuje si potrebu posilniť synergie medzi inteligentným a udržateľným rastom, ktoré pomôžu vyriešiť problémy zmeny klímy, problémy v oblasti životného prostredia a energetiky, ako aj rastúcu vzácnosť zdrojov. Nie je možné pokračovať v našich súčasných modeloch spotreby a výroby. EÚ sa musí zmeniť na ekologické hospodárstvo založené na inováciách a regionálna politika ako investičný nástroj je dnes kľúčovým faktorom, pomocou ktorého sa to dá uskutočniť.

Odvetvie ekologického priemyslu v Európe už dnes rýchlo rastie. Poskytuje 3,4 milióna pracovných miest a jeho ročný obrat je vyšší ako v oceliarskom, automobilovom a farmaceutickom priemysle.

Množstvo dôkazov potvrdzuje, že regióny a veľké mestá zohrávajú dôležitú úlohu pri podnecovaní inovácií, pretože sú domovom priemyselných zoskupení, kompetenčných centier, inkubátorov, technologických parkov a mnohých iných typov oficiálnych i neoficiálnych nástrojov inovácie. Členské štáty EÚ, ktoré najviac investujú do výskumu a podnikateľskej kapacity v oblastiach, ako sú udržateľné energie, ekosystémové služby a ekologické inovácie, sa dnes stávajú najkonkurencieschopnejšími hospodárstvami v EÚ.

Inštitúcie EÚ už zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri podpore ekologického hospodárstva. Medzi rokmi 2007 a 2013 sa do environmentálnych projektov priamo i nepriamo investovalo približne 105 miliárd EUR, čo predstavuje 30 % dostupných finančných prostriedkov politiky súdržnosti. Z toho 54 miliárd EUR sa vyčlenilo na environmentálne služby, napríklad na nakladanie s odpadom, vodohospodárstvo, ochranu prírody a ochranu pred rizikami. Približne 3 miliardy EUR sa použili na ekologické inovácie v MSP a ďalších 48 miliárd EUR na nízkouhlíkové opatrenia, napríklad na ekologickú dopravu, energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje.

Energetická akadémia na ostrove Samsø je kľúčovým strediskom výskumu v oblasti obnoviteľnej a udržateľnej energie v Dánsku.

Myšlienka ekologického ubytovania pre študentov pochádza z Holandska a realizovala sa v Le Havri vo Francúzsku.

V oblasti energetickej účinnosti sa investovalo približne 10 miliárd EUR, z toho sa 4,9 miliardy EUR investovalo do zdrojov obnoviteľnej energie, ako sú biomasa (1,8 miliardy EUR), slnečná energia (1,2 miliardy EUR), vodné elektrárne a geotermálna energia (1,2 miliardy EUR) a veterná energia (0,6 miliardy EUR).

Kľúčový motor medzinárodnej konkurencieschopnosti

Európska únia čoraz viac považuje ekologické inovácie za jeden z najvýznamnejších motorov svojho hospodárstva a svojej medzinárodnej konkurencieschopnosti.

V novom programovom období rokov 2014-2020 sa ekologických inovácií týka viacero tematických cieľov novej politiky súdržnosti. Budú sa podporovať opatrenia na podporu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, ochranu životného prostredia, vyššej účinnosti využívania zdrojov, udržateľnej dopravy a dosiahnutia cyklického hospodárstva.

Tieto ciele sú úzko spojené s úsilím o podporu vhodných investícií na podnietenie hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest.

Koncom roka 2011 EÚ prijala akčný plán pre ekologické inovácie, ktorý má zvýšením dopytu trhu po ekologických inováciách zlepšiť environmentálne výsledky, vytvoriť rast a pracovné miesta a zaistiť účinnejšie využívanie vzácnych zdrojov v EÚ.

Za ekologické inovácie sa považujú všetky inovácie, ktoré znižujú využívanie prírodných zdrojov a uvoľňovanie škodlivých látok v priebehu celého životného cyklu. Ekologické inovácie možno nájsť vo všetkých typoch nových alebo výrazne vylepšených produktoch, službách, procesoch, obchodných metódach, organizačných štruktúrach atď.

Financovanie konkurencieschopnosti

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) poskytuje významnú podporu regiónom a ich MSP v záujme posilnenia ich konkurencieschopnosti. Môže sa využívať prostredníctvom konkrétnych opatrení zameraných na účinné využívanie zdrojov – príkladom je program ENWORKS⁽¹⁾ v Spojenom kráľovstve, ktorý dostal ocenenie RegioStars 2013 v kategórii Udržateľný rast⁽²⁾. Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie EÚ navyše poskytuje spoločnostiam zameraným na ekologické inovácie s potenciálne životaschopnými projektmi, najmä MSP, kapitál, sieťové zariadenia a jednorazové granty, ktoré im majú pomôcť dostať výsledky vývoja z laboratória na trh. Tento program s rozpočtom približne 200 miliónov EUR na obdobie rokov 2008-2013 podporuje technologicky overené riešenia (produkty, procesy, technológie) na lepšie využívanie prírodných zdrojov Európy. V súčasnosti sa realizuje viac než 240 projektov financovaných týmto systémom pre ekologické inovácie v oblastiach recyklácie materiálov, vody, udržateľných stavebných projektov, ekologického podnikania, potravín a nápojov. Projekty uskutočňujú predovšetkým malé podniky s inovátívnymi koncepciami, ktoré potrebujú počiatočný kapitál na využitie svojho rastového potenciálu.

V nedávnej štúdii sa preukázalo, že investície do ekologických MSP, ktoré pôsobia v oblasti technológií inovatívnych z hľadiska životného prostredia, prinášajú nadpriemerné zisky, pričom vytvárajú cenné pracovné miesta a zmierňujú vplyv na životné prostredie. Investície finančných prostriedkov EÚ do ekologických inovácií už prinášajú 20-násobnú návratnosť. Každé investované euro prinieslo príjmom 20 EUR. Každý podporený projekt navyše viedol k vytvoreniu ďalších ôsmich dlhodobých pracovných pozícií na trvalý úväzok. Z finančného hľadiska je hodnota týchto ekologických úspor viac než 800 milión EUR za päť rokov, pričom tieto projekty priniesli aj výrazné prínosy

(1) www.enworks.com

(2) http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/regions_for_economic_change/regiostars_13_en.cfm

pre životné prostredie: úsporu vody, zníženie emisií skleníkových plynov a menšie množstvo odpadových produktov.

Projekty ekologických inovácií, ktoré dostali finančné prostriedky, zahŕňajú široké spektrum odvetví a činností od výroby omega-3 mastných kyselín z rias až po výrobu kože, ktorá neznečisťuje životné prostredie.

Program Inteligentná energia – Európa (IEE), ktorý sa začal v roku 2003, je ďalším nástrojom na podporu politik EÚ v oblasti energetickej účinnosti a obnoviteľnej energie. Program IEE poskytuje podporu v oblastiach, ako sú obnoviteľná energia, energeticky účinné budovy, priemysel, spotrebné produkty a doprava. Program bude fungovať do roku 2013 a je otvorený pre všetky členské štáty EÚ a Nórsko, Island, Lichtenštajnsko a Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko. Na financovanie projektov je dostupný rozpočet 730 miliónov EUR.

Inteligentná špecializácia

EÚ si uvedomuje, že mnohé regióny majú svoje osobitné komparatívne výhody, na ktoré by sa mali zamerať. Niektoré regióny už majú tradíciu rozvoja udržateľných technológií účinných z hľadiska využívania zdrojov.

Pri podpore udržateľného rastu sa stáva regionálne a miestne hľadisko dôležitejším než kedykoľvek predtým. Po prvé, regióny majú poznatky o miestnych inovačných systémoch a dokážu zmobilizovať hospodárskych aktérov smerom k spoločnému cieľu. Po druhé, majú dobrú pozíciu na to, aby dokázali dôkladne pochopiť možnosti miestneho prírodného bohatstva a problémy životného prostredia.

Je zjavné, že neexistuje univerzálny recept na tvorbu a realizáciu stratégií, ktoré prepájajú udržateľný a inteligentný rast. Každý región musí využiť vlastné možnosti, pričom môže požiadať o podporu v rámci regionálnej politiky EÚ.

ŠTAJERSKO – RAKÚSKE ÚDOLIE EKOLOGICKÝCH TECHNOLOGIÍ

Rakúsko je domovom jedného z popredných svetových zoskupení v oblasti ekologických technológií – Eco World Styria. V Štajersku je veľká koncentrácia spoločností pôsobiacich v oblasti životného prostredia už od 70. rokov 20. storočia.

Miestna agentúra na podporu podnikania pomohla vytvoriť voľnú sieť na podporu ekologických technologických projektov. Do roku 2005 sa táto sieť premenila na stabilné zoskupenie. V súčasnosti v zoskupení aktívne pracuje približne 200 spoločností a výskumných centier na riešeníach environmentálneho inžinierstva pre budúcnosť.

Zoskupenie Eco World Styria uplatňuje model spolupráce medzi výskumom, priemyslom a vládou s cieľom zvýšiť úroveň ekologických inovácií. Zoskupenie poskytuje svojim spoločnostiam množstvo atraktívnych služieb vrátane podpory trhovej stratégie, hodnotenia inovačného potenciálu, identifikácie partnerov v oblasti výskumu a vývoja, služieb financovania a vyhľadávania investorov.

Celkový rozpočet projektu rozvoja zoskupenia na obdobie rokov 2007–2012 bol 888 800 EUR. Polovica z týchto finančných prostriedkov bola z EFRR. Úspech zoskupenia pomohol výrazne zvýšiť úroveň samofinancovania, ktoré v súčasnosti predstavuje približne 40%. Zahŕňa poplatky za členstvo v zoskupení a príjmy z projektov a služieb.

Zoskupenie ECO World Styria a jeho strategickí partneri dokážu svojim klientom zaistiť udržateľný rast v celom hodnotovom reťazci v oblastiach biomasy, slnečnej energie, riadenia toku materiálov, odpadov a vody.

Stratégia inteligentnej špecializácie má za cieľ v každom regióne identifikovať kľúčové strategické odvetvia, na ktoré sa zamerajú stratégie regiónu v oblasti výskumu, inovácií a investícií. Inovatívne činnosti môžu zahŕňať najmodernejší výskum a vývoj, inovatívne myšlienky v oblasti stavebníctva, mobility, dizajnu, energetického riadenia a obchodných modelov.

Tieto činnosti vychádzajú z komparatívnych výhod jednotlivých regiónov a môžu zaistiť účinnejšie využívanie verejných prostriedkov. Môžu pomôcť regiónom zamerať zdroje na niekoľko kľúčových priorít namiesto toho, aby sa investície v nízkych sumách rozdelili medzi rôzne oblasti a odvetvia obchodu.

Jednou z priorít „stratégie inteligentnej špecializácie Škótska“ je napríklad využívanie bohatstva prírodných zdrojov, napríklad energie z morských vlín, na výrobu obnoviteľnej energie. Toto odvetvie už podporuje viac ako 11 000 pracovných miest v celom Škótsku. Fínsko nedávno prijalo celoštátnu stratégiu na podporu ekologických technológií (pozrite si rámček).

FÍNSKO – ŠPECIALIZÁCIA NA EKOLOGICKÉ TECHNOLOGIE NA CELOŠTÁTNEJ ÚROVNI

Ekologické technológie sú celosvetovo jedným z najrýchlejšie rastúcich odvetví. Veľkosť globálnych trhov dosahuje približne 1 600 miliárd EUR (približne 6% globálneho HDP) s celkovou ročnou mierou rastu takmer 10%.

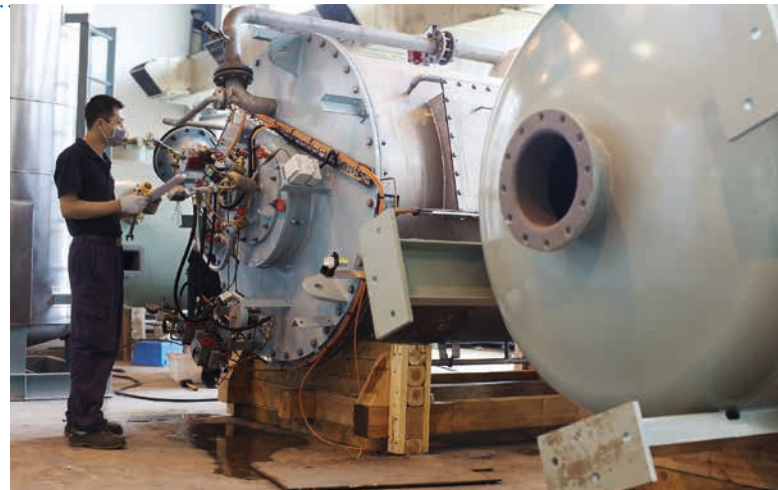
V roku 2011 bolo vo Fínsku viac než 2 000 spoločností, ktoré pôsobili v odvetví ekologických technológií. Ich kombinovaný obrat (20,6 miliardy EUR) predstavoval 10,9% HDP a za minulý rok dosiahol rast 10,6%. Hodnota fínskeho vývozu v oblasti ekologických technológií je približne 12 miliárd EUR, teda takmer 20% celkového fínskeho vývozu.

Vo februári 2012 fínska vláda odštartovala strategický program pre ekologické technológie, ktorým chce dosiahnuť, aby sa ekologické technológie stali jednou z fínskych hospodárskych priorit.

Cieľom programu je podnietiť vo Fínsku vytvorenie 40 000 pracovných miest v odvetví ekologických technológií do roku 2020 a zdvojnásobiť celkový obrat obchodu v tejto oblasti z približne 20 miliárd EUR na 40 miliárd EUR do roku 2018.

Medzi silné stránky fínskeho odvetvia ekologických technológií patria výroba ekologickej energie, energetickej účinnosti výroby a stavebníctva, priemyselné procesy účinné z hľadiska využívania zdrojov, čistenie odpadových vôd, nakladanie s odpadmi a recyklácia. Opatrenia programu pre ekologickú energiu zahŕňajú znižovanie používania uhlia, zemného plynu a dovezenej elektrickej energie, zvyšovanie využívania veternej, snečnej a biologickej energie, zlepšovanie energetickej účinnosti a zakladanie nových podnikov, transformáciu vozového parku na elektrické vozidlá a vytváranie stimulov.

Súčasťou stratégie je vybudovať čo najlepší domáci trh pre fínske spoločnosti pôsobiace v odvetví ekologických technológií a podnieť rast obchodu prostredníctvom internacionalizácie.

Počas prvých dvoch rokov (2012-2013) sa program zamerával na podporu pilotných odvetví ekologickej energie, energetickej účinnosti (pomocou informačných a komunikačných technológií) a banského priemyslu šetrného k životnému prostrediu. Okrem toho cieľom bolo vytvoriť funkčné prostredie, ktoré podporuje rast podnikania v odvetví ekologických technológií vo všeobecnosti. Na podporu prijímania nových riešení v oblasti ekologických technológií sa použije verejné obstarávanie. V roku 2011 predstavovalo verejné obstarávanie vo Fínsku 32,5 miliardy EUR. Cieľom je dosiahnuť, aby sa do konca roka 2013 aspoň 1% z finančných prostriedkov určených na verejné obstarávanie, teda 325 miliónov EUR, použilo na podporu domácej trhovej činnosti podnikov pôsobiacich v odvetví ekologických technológií, ktoré chcú preniknúť na medzinárodné trhy.

Program chce podporiť vznik 5-6 významných stredísk odbornosti v odvetví ekologických technológií, najmä v oblasti ekologickej energie a energetickej účinnosti. Okrem toho sa skúma možnosť vytvoriť stredisko odbornosti zamerané na konkrétne oblasti, napríklad na veternú energiu. Vláda podporuje aj internacionalizáciu MSP, a to najmä na rastúcich trhoch: v Číne, Indii, Rusku a Brazílii. V pláne je do konca roka 2018 pomôcť 80 novým spoločnostiam dostať sa na medzinárodné trhy.

Udržateľná energia – energetickej účinnosti v oblasti bývania

Počas nasledujúceho obdobia financovania budú musieť všetky regióny investovať podstatnú časť finančných prostriedkov z EFRR do udržateľnej energie. V rámci nového programu nebudú existovať žiadne obmedzenia pre investície do energetickej účinnosti v oblasti bývania (v súčasnosti sú obmedzené na 4% EFRR).

Mestá, ktoré produkujú 70-80% všetkých emisií skleníkových plynov, sú dôležitou oblasťou zavádzania udržateľnejších riešení pre mobilitu, energetiku a odpadové systémy.

Mnohé mestá už experimentujú s novými prístupmi a tie, ktoré prijali ekologické stratégie už dávnejšie, dnes počítajú ich pozitívny vplyv.

Úspech uskutočnenia tohto prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo účinné z hľadiska využívania zdrojov, ktoré je založené na inováciách, bude do veľkej miery závisieť od rozhodnutí na regionálnej a mestskej úrovni.

VIAC INFORMÁCIÍ

Prepojenie inteligentného a udržateľného rastu prostredníctvom inteligentnej špecializácie:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/green_growth/greengrowth.pdf

▶ UNIVERZITA OPEN DAYS

ODBORNÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM TÝKAJÚCI SA DLHODOBÉHO OBRAZU POLITIKY SÚDRŽNOSTI

Univerzita OPEN DAYS je dôležitou súčasťou 11. európskeho týždňa regiónov a miest, ktorý sa uskutoční v októbri. Jej cieľom je podnietiť uvažovanie o novom akademickom výskume v oblasti regionálneho a mestského rozvoja.

V rámci univerzity OPEN DAYS sa uskutoční séria seminárov, na ktorých si akademici, ľudia z praxe, predstavitelia EÚ a ďalší zúčastníci budú môcť vymieňať názory a odskúšať nové akademické koncepcie v oblasti regionálnej a mestskej politiky.

Vybraní renomovaní akademici a výskumníci v oblasti politiky súdržnosti EÚ a v súvisiacich oblastiach politik z rôznych európskych krajín boli pozvaní, aby prednášali a zúčastnili sa na moderovaných paneloch zameraných na tretiu tematickú prioritu podujatia OPEN DAYS 2013: „Problémy a riešenia.“

„Akademická obec zohráva dôležitú úlohu v procese tvorby regionálnej politiky najmä preto, lebo lepšie rozumie jednotlivým územiám a pozná ich silné stránky a špecifiká ich riadenia,“ povedala profesorka Eduarda Marquesová da Costaová z Univerzity v Lisabone. „Zároveň podporuje rozsiahle koncepčné a metodické diskusie integrované do procesu tvorby a vykonávania politik. Akademici realizujú aplikovaný výskum v oblasti posudzovania vplyvov i ďalšie hodnotiace štúdie *ex ante* a podieľajú sa aj na pokročilom výskume konkrétnych možností aktualizácie tém na obdobie rokov 2014-2020.“

Odborný študijný program

Po prvýkrát sa v rámci univerzity OPEN DAYS pripravuje odborný študijný program v partnerstve s Asociáciou regionálnych štúdií. Bude pozostávať zo série seminárov pre 77 vybraných doktorandských študentov a výskumníkov na začiatku kariéry, ktorí pôsobia v oblasti regionálnej a mestskej politiky. Účastníci budú pochádzať z krajín EÚ i mimo EÚ.

Úvodný seminár odborného študijného programu bude zameraný na výhľady politiky súdržnosti EÚ na roky 2014-2020. V rámci témy „Politika súdržnosti EÚ: hospodárske súvislosti, problémy riadenia a výhľady“ sa pripomenie história, dôvody a súvislosti, ktoré viedli k prijatiu aktuálneho súboru reforiem.

Príspevky sa budú venovať vplyvu hospodárskych a sociálnych zmien, ktoré sa uskutočňujú na celosvetovej úrovni, na túto politiku, a bude sa diskutovať o týchto témach:

- ▶ Aké sú nové príležitosti v meniacom sa globálnom hospodárstve? Objavili sa nové sily pôsobiace na priestorovú koncentráciu?
- ▶ Aká je nová úloha rôznych úrovní riadenia pri obnove a realizácii stratégie Európa 2020?
- ▶ Čo sa zmenilo z hľadiska územia, priestoru a politiky od roku 2008 a čo to znamená pre budúcnosť politiky súdržnosti EÚ?

Špeciálnymi hosťami odborného študijného programu budú profesorka Eduarda Marquesová da Costaová z Lisabonskej univerzity, profesor John Bachtler z Výskumného centra pre európske politiky na Strathclydskej univerzite v Škótsku a profesor Phil McCann z Groningenskej univerzity v Holandsku.

▶ VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2013/od_university.cfm

Prof. Eduarda Marquesová da Costová, Ústav geografie a územného plánovania, Lisabonská univerzita

V posledných desaťročiach bola európska regionálna politika kľúčovým prvkom pri podpore súdržnosti a rozvoja na zväčšujúcom sa území. Význam a účinnosť politik v rôznych krajinách a regiónoch sú dôkazom dôležitosti štruktúrovanej diagnostiky a integračných územných prístupov, ktoré sa zohľadňujú pri definovaní smerovania EÚ.

Problémy sú dnes pomerne rôznorodé. Vyžadujú si pružný, mnohoúrovňový a mnohorozmerný prístup. Pri pohľade na oblasti s nízkou hustotou obyvateľstva si napríklad môžeme všimnúť, že problémy sa až tak nezmenili (ide napríklad o procesy starnutia alebo veľkú závislosť od verejných služieb, ktoré zaisťujú zamestnanosť a proces konvergencie). Teórie regionálneho rozvoja a politiky regionálnej konvergencie sa však menia v súlade s územnými prístupmi a nachádzajú odpovede na nové výzvy a paradigmy.

Rovnaká logika platí aj pre mestské územia, ktoré majú ešte stále určité prirodzené slabé miesta, prípadne sa tieto slabé miesta dostali ešte viac do popredia v dôsledku tlakov na využívanie pôdy alebo sporov v oblasti životného prostredia. Význam týchto problémov v súčasnosti narastá vo veľkých mestách v súvislosti so zmenou klímy a novými výzvami v oblasti energetiky a prírodných zdrojov.

Budúca regionálna politika po roku 2020 bude čeliť aj významným globálnym problémom s veľkým dosahom na mestá i menej urbanizované územia, ktoré budú mať vplyv na sociálnu súdržnosť európskych regiónov. Akademická obec by preto mala zúžiť svoj vzťah s procesom tvorby politik a zintenzívniť teoretické a metodické diskusie s cieľom zvýšiť dôraz európskych politik na územný aspekt.

Prof. Henrik Halkier, profesor regionálnych štúdií a štúdií cestovného ruchu, Aalborská univerzita, Dánsko

Vzhľadom na charakter tvorby politik, ktorý závisí od zvoleného smerovania, hrozí evidentné riziko, že v odlišných regiónoch Európy sa budú uplatňovať rovnaké opatrenia. Platí to najmä pre programy EÚ, ktoré už zo svojej podstaty musia spĺňať štandardizovaný súbor pravidiel a predpisov. Tým, že akademická obec ukáže, že otázky rozvoja majú na jednotlivých miestach špecifický charakter, môže výrazne prispieť k zvýšeniu významu, účinnosti a efektívnosti politických zásahov.

Z mnohých dobrých dôvodov sa veľký dôraz kladie na zvyšovanie vplyvu politických zásahov prostredníctvom monitorovania a hodnotenia. Toto úsilie je obmedzené teoretickým pochopením príčinných vzťahov v procesoch rozvoja, ako aj informáciami, ktoré majú k dispozícii tvorcovia politik. Akademická obec môže prispieť zlepšovaním teoretického pochopenia procesov rozvoja a vývojom nových metód posudzovania vplyvu verejných zásahov.

Dva kľúčové aspekty týkajúce sa obdobia po roku 2020, ktoré by sa mali viac zohľadňovať pri dlhodobej tvorbe regionálnej politiky v Európe, sú:

- ▶ Rastúci význam kombinácie rôznych typov poznatkov pre inovácie a spájanie rôznych sociálnych postupov naprieč existujúcimi hranicami. Napriek tomu, že tradičné činnosti výskumu a vývoja laboratórneho typu budú mať naďalej dôležité miesto, treba sa zaoberať aj širšími otázkami inovácií v organizáciách a naprieč nimi, a to aj v súvislosti so súkromnými a verejnými službami a vo vzťahu k zaostávajúcim regiónom a oblastiam.
- ▶ Treba si uvedomiť význam prepojení medzi firmami a verejnými inštitúciami naprieč regiónmi, aby bolo napríklad možné podporiť spoluprácu miestnych firiem s najvhodnejšou vzdelávacou inštitúciou bez ohľadu na to, či sa nachádza v ich regióne, krajine alebo na kontinente.

► EFRR V OBLASTI BÝVANIA

„HMATATEĽNÉ A POZITÍVNE“ VÝSLEDKY FINANCOVANIA

Projekty bývania v Talline v Estónsku podporené z EFRR (hore a dole).

Nová štúdia o zásahoch v oblasti bývania podporovaných z EFRR v programovom období rokov 2007-2013 poukazuje na pozitívny vplyv vo viacerých odvetviach. Vzhľadom na zložitosť a rozmanitosť problémov, ktoré je potrebné v EÚ riešiť, by sa budúce opatrenia mali zamerať na integrovaný prístup v kombinácii s účinným rámcom a aktívnejšou účasťou na všetkých úrovniach riadenia.

EÚ prostredníctvom rôznych programov už viac než 20 rokov podporuje obnovu miest a zlepšovanie životného prostredia v mestách. Od roku 2007 sa z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) explicitne vyčleňujú zdroje na zásahy v oblasti bývania.

V období rokov 2007-2013 sa v politike súdržnosti skutočne začalo uplatňovať hľadisko „mestského rozmeru“, dôsledkom čoho sa všetky mestské oblasti stali potenciálnymi príjemcami štrukturálnych a investičných fondov EÚ.

Z iniciatívy Európskeho parlamentu sa uskutočnila štúdia na úrovni celej EÚ⁽¹⁾ zameraná na posúdenie využívania EFRR pri niektorých z prvých projektov v oblasti bývania v období financovania v rokoch 2007-2013 a na identifikáciu jeho najefektívnejšej úlohy v budúcnosti.

(1) Investície do bývania podporené z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rokoch 2007-2013, program pre bývanie v rámci udržateľnej obnovy miest.

TALLIN (ESTÓNSKO)

Úspory energie v oblasti sociálneho bývania

Tallin využil EFRR na obnovu sociálneho bývania a detských domovov. Celkovo sa v rôznych častiach mesta buduje deväť nových mimoriadne energeticky účinných budov, ktoré budú svojim obyvateľom poskytovať lepšie životné prostredie a prinesú vyššiu kvalitu sociálnej podpory v budovách.

LA FORÊT, FRANCÚZSKO

Boj proti energetickej chudobe v znevýhodnenej oblasti

V rámci tohto projektu sa modernizuje 446 sociálnych bytov (v ôsmich budovách postavených v rokoch 1965-1970) s vysokou spotrebou energie. Cieľom projektu je boj proti energetickej chudobe a renovácia sociálne znevýhodnenej štvrte. Byty sa prestavujú na byty s nízkou spotrebou, čím sa zlepší kvalita života a bezpečnosť ich obyvateľov, ako aj obraz štvrte.

Problémy s bývaním v EÚ

V celej EÚ je potrebné zaoberať sa dôležitými problémami bývania nízkej kvality, ktoré je cenovo nedostupné a má nízku energetickú účinnosť. Tieto problémy sú často hlboko zakorenené a zložité, ale medzi členskými štátmi sa značne líšia. Problémy s bývaním v mestách západnej Európy sa často týkajú blokov výškových budov a súvisia s nekvalitnými materiálmi a konštrukčnými problémami. Sústreďujú sa do zanedbaných oblastí na okrajoch miest alebo do tradične vystavaných centier miest.

Od roku 2007 môžu „nové členské štáty“, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004 alebo neskôr, využívať EFRR na financovanie projektov týkajúcich sa bývania. V týchto krajinách sa nachádzajú obrovské sídliská z povojnového obdobia, ktoré sa považujú za veľké urbanistické problémy. Podľa štúdie sa bez rozsiahleho zásahu bude stav mnohých sídlisk rýchlo zhoršovať, čím vzniknú chudobné mestské getá a zároveň veľký dopyt po prímestskom rodinnom bývaní.

Od roku 2009 môžu všetky členské štáty EÚ využívať finančné prostriedky EFRR na investície súvisiace s energetickou účinnosťou alebo obnoviteľnou energiou.

Integrovaný prístup

Okrem prehľadu literatúry a politik sa v štúdiu podrobne analyzovali aj zásahy v oblasti bývania, ktoré sa podporili z EFRR. Analýza ukázala, že EFRR podnietil uplatňovanie integrovaných prístupov na uspokojovanie potrieb bývania, ako aj na energetické a sociálno-ekonomické potreby znevýhodnených komún.

Zásahy EFRR v oblasti bývania priniesli hmatateľné a pozitívne výsledky najmä z hľadiska energetickej účinnosti a nižších nákladov na energiu. Zainteresované strany pomerne kladne hodnotili aj vplyv projektov na súvisiace aspekty, ako sú tvorba pracovných miest a zdravie.

Len niekoľkým projektom sa však podarilo vyriešiť všetky tieto tri problémy naraz. Niektoré projekty boli v praxi „jednorozmerné“, zamerané len na zlepšenia v oblasti energie, kým iné projekty obsahovali aj určité sociálne prvky. V štúdiu sa zistilo, že účinnejšie sú tie projekty, ktoré sa pojali ako integrovaná reakcia, a keď vnútroštátne politiky podporujú prepojenie systémov pomoci z EFRR s ďalšími zásahmi. Dôležitým faktorom môže byť aj miestne a regionálne politické vedenie.

Treba pripomenúť, že EFRR nie je jediným zdrojom európskeho financovania bývania. Európska investičná banka (EIB) už

nejaký čas poskytuje finančnú podporu bývania v EÚ prostredníctvom pôžičiek. Táto finančná podpora sa využíva na obnovu miest, ktorej dôležitým aspektom je aj sociálne bývanie.

Záver

Táto štúdia dospela k celkovému záveru, že financovanie systémov bývania z EFRR má pozitívny vplyv v mnohých oblastiach. V praxi existuje množstvo prístupov k zásahom v oblasti bývania, ktorými možno dosiahnuť skutočné a hmatateľné výsledky rôzneho druhu. Zo sociálneho hľadiska sú často veľmi prínosné zásahy súvisiace s energetickou účinnosťou, pretože pomáhajú znižovať náklady na energiu.

EFRR dosiahol mnoho úspechov pri riešení otázky cenovej dostupnosti bývania a energie. Väčšina projektov poskytuje obyvateľom priamu alebo nepriamu finančnú pomoc, aby si napríklad mohli zakúpiť nové okná alebo izolovať strechu.

Na rozsah, v akom projekty EFRR v oblasti bývania podporujú znevýhodnené komunity, má vplyv široké spektrum aspektov. Tieto aspekty poukazujú na to, že je potrebné zaviesť konkrétne opatrenia na pomoc domácnostiam s najnižšími príjmami, aby mohli využiť možnosti podpory z EFRR.

Bývanie síce zostáva zodpovednosťou členských štátov EÚ, EFRR však môže zohrávať významnú úlohu pri podpore udržateľného bývania v záujme zníženia spotreby energie, prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a podpory sociálneho začlenenia.

Zásahy súvisiace s bývaním by sa mali uskutočňovať prostredníctvom integrovaného prístupu k riešeniu hospodárskych, sociálnych a environmentálnych problémov. Napríklad, primárnym cieľom zásahu v oblasti energetickej účinnosti je síce znížiť úroveň spotreby energie v jednotlivých budovách, je však vhodné, aby sa súbežne s energetickou otázkou zohľadnili aj niektoré ďalšie problémy znevýhodnených štvrtí.

Záverom štúdie je, že toto úsilie môže byť v nasledujúcom období financovania úspešnejšie, ak sa pružnosť právnych predpisov v oblasti politiky súdržnosti na roky 2014-2020 skombinuje s účinným rámcom, plánovaním do budúcnosti a aktívnou účasťou na všetkých úrovniach vládnutia.

►VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/housing/2013_housing_study.pdf

http://ec.europa.eu/regional_policy/information/studies/index_en.cfm#1

► EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE

VYJASNENIE A ZJEDNODUŠENIE PRÁVNEHO NÁSTROJA VYTVORENÉHO V ROKU 2006

Sedem rokov od schválenia sa mení nariadenie o európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS). Mnohé vyjasnenia a zjednodušenia jeho fungovanie ešte viac zatriktívnia.

Keď Jan Olbrycht, spravodajca Európskeho parlamentu v roku 2006, vysvetľoval, čo je to EZÚS, jednoducho povedal: „EZÚS je EZÚS!“ Nástroj, ktorý mal členským štátom poskytovať pružnosť, sa však v súčasnosti nepovažuje za dostatočne jasný.

V niektorých členských štátoch sa pri prijímaní vnútroštátnych pravidiel vykonávania tohto nariadenia EÚ EZÚS začlenilo do jestvujúcich právnych subjektov – „syndicat mixte“ vo Francúzsku či „Zweckverband“ v Nemecku, ktoré sú verejnými orgánmi –, do neziskových združení podliehajúcich súkromnému právu atď. Zmenené nariadenie zachová možnosť voľby, pokiaľ ide o udelenie verejného alebo súkromného právneho stavu EZÚS. Aká je však súčasná situácia minimálne 35 vytvorených EZÚS⁽¹⁾ v 19 členských štátoch, ktoré zahŕňajú viac než 650 miestnych a regionálnych samospráv a orgánov a ktoré majú vplyv na životy približne 30 miliónov európskych občanov v pohraničných oblastiach?

Právny nástroj pre samosprávy a orgány na nižšej ako celoštátnej úrovni

Členské štáty a ústredné orgány môžu spolupracovať na základe svojej suverenity. Regionálne a miestne samosprávy alebo iné verejné orgány môžu spolupracovať v rámci členského štátu: miestne samosprávy môžu vytvoriť spoločný orgán na riadenie verejnej dopravy, nakladania s odpadom, energetiky, vodného hospodárstva, kultúry atď. Východiskový

bod nariadenia o EZÚS je jednoduchý: to, čo môžu orgány na nižšej ako celoštátnej úrovni normálne robiť vo vnútroštátnom prostredí, mali by môcť robiť aj naprieč hranicami v rámci Európskej únie. Táto spolupráca by mala byť v Únii 20 rokov od zavedenia vnútorného trhu normálna. V roku 1980 Rada Európy navrhla Rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci⁽²⁾ medzi územnými celkami alebo samosprávami, ale mnohé členské štáty tento dohovor či jeho tri doplnkové protokoly neratifikovali, prípadne so svojimi susedmi uzatvorili dvojstranné alebo trojstranné dohody. Revíziou nariadenia o EZÚS, ktorú z veľkej časti prijali zákonodarné orgány, sa výslovne umožní táto spolupráca aj naprieč vonkajšími hranicami EÚ, napríklad medzi Francúzskom a Švajčiarskom, medzi najvzdialenejšími regiónmi a ich susedmi (tretími krajinami alebo zámorskými krajinami a územiami) a medzi Poľskom, Litvou a Kaliningradom.

Rýchlejší a jednoduchší mechanizmus schvaľovania

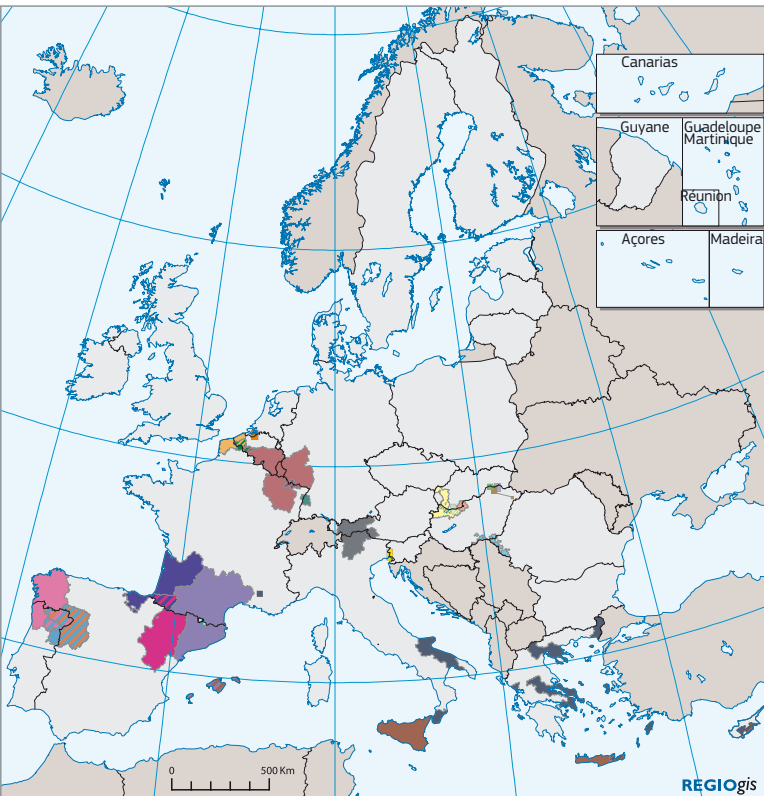
Niektoré členské štáty túto spoluprácu stále považujú za zahraničnú politiku dokonca i vnútri Únie a trvali na náročnom postupe schvaľovania. Výrazne sa prekračovalo obdobie troch mesiacov na schválenie účasti samosprávy alebo orgánu v EZÚS a na schválenie dohovoru a stanov. Revízia umožňuje uplatniť obdobie šiestich mesiacov a v prípade, že členský štát do konca tohto obdobia nepošle odôvodnené pripomienky, žiadosť sa považuje za mlčky schválenú. Neplatí to však pre členské štáty, v ktorých bude EZÚS zaregistrované ako právny subjekt.

Ďalšie dôležité vyjasnenie sa týka stanov, teda dokumentu, ktorý definuje praktické vnútorné pracovné ustanovenia. Predtým mohli členské štáty spolu s dohovorom posudzovať aj celé stanov. Teraz môžu posudzovať len to, či sú stanov v súlade s dohovorom (zakladajúcim dokumentom). Zaviedol sa menej prísny postup schvaľovania za určitých podmienok, keď je jedinou zmenou už schváleného dohovoru prístupenie nových členov.

(1) Na začiatku júla 2013 vedel Výbor regiónov o 37 založených EZÚS:
<https://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/Register/Pages/welcome.aspx>

(2) <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?CL=ENG&NT=106>

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

► Európske zoskupenia územnej spolupráce

 Lille-Kortrijk-Tournai	 ZASNET
 Ister-Granum	 INTERREG Programme Grande Région
 Galicia-Norte de Portugal	 Eurodistrikt Saarmoselle/ Eurodistrict Saarmoselle
 Amphictyony/ AMΦΙΚΤΥΟΝΙΑ / Anfizionia	 Abauj az Abaujban
 UTTS	 Pons Danubii
 Karst Bodva	 Bánát-Triplex Confinium
 Duero-Douro	 Linieland van Waas en Hulst
 West-Vlaanderen/ Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale	 Arrabona
 ArchiMed	 Euroregion Tirol – Alto Adige – Trentino
 Eurodistrict Strasbourg-Ortenau/ Eurodistrikts Strasbourg-Ortenau	 Gorizia – Nova Gorica – ŠempeterVrtojba
 Hôpital Transfrontalier de la Cerdagne/Hospital Transfrontarar de la Cerdanya	 Espacio Portalet
 Eurorégion Pyrénées-Méditerranée/ Euroregión Pirineos-Mediterráneo/ Euroregió Pirineus Mediterrània	 Pirineus-Cerdanya
	 Rába-Duna-Vág
	 Eurorégion Aquitaine-Euskadi

Širšie zameranie EZÚS

Revíziami sa vyjasňuje skutočnosť, že nástroj EZÚS môže uľahčovať a podporovať územnú spoluprácu a vykonávať osobitné opatrenia územnej spolupráce, ktoré primárne – nie však výlučne – patria do cieľa Európskej územnej spolupráce (EÚS). Vyjadrenie Výboru regiónov: „EZÚS ponúka ‚možnosť zapojiť rôzne inštitucionálne úrovne do jedinej štruktúry zoskupenia pre spoluprácu,‘ čím ‚otvára priestor novým podobám viacúrovňového riadenia, kde môžu európske miestne a regionálne orgány zohrať dôležitú úlohu iniciátora pri vypracovaní a uplatňovaní politik Únie, a tým prispieť k otvorenejšiemu, participatívnejšiemu, demokratickejšiemu, zodpovednejšiemu a transparentnejšiemu európskemu riadeniu.“

Doteraz bolo vytvorené len jedno EZÚS ako riadiaci orgán programu EÚS (Grande Région – cezhraničná spolupráca okolo Luxemburska). Niektoré EZÚS sa týkajú sietí, ale väčšina sa zameriava na menšie či väčšie územia v rámci vnútorných hraníc, ktoré vytvoria spoločnú stratégiu a potom využívajú rôzne programy EÚS alebo iné programy EÚ vyžadujúce spoluprácu (napr. Life+ alebo Erasmus pre podnikateľov) pri podávaní žiadostí pre jednotlivé projekty. V budúcnosti budú môcť EZÚS takisto vykonávať len časť programu, či už v rámci EÚS, alebo medziregionálnej spolupráce a jej cieľa, ktorým sú investície do rastu a zamestnanosti (IRZ), či dokonca oboch (napr. realizovanie integrovanej územnej investície alebo spoločného akčného plánu vychádzajúceho z EÚS v prípade riadenia a z IRZ v prípade investícií do infraštruktúry a ľudí).

Jasnejšie pravidlá vykonávania

EZÚS budú môcť vytvárať a riadiť infraštruktúru a služby. Valné zhromaždenie EZÚS môže v tejto súvislosti definovať pravidlá a podmienky použitia infraštruktúry alebo služby všeobecného hospodárskeho záujmu vrátane taríf a poplatkov, ktoré musia zaplatiť používatelia. Vnútroštátne pravidlá platné pre tieto činnosti budú uvedené v dohovore, ktorý poskytne používateľom väčšiu právnu transparentnosť.

Zakladanie niektorých EZÚS oddialilo právne problémy týkajúce sa ich zamestnancov a niektoré EZÚS boli založené bez vlastných zamestnancov. Spoločné vyhlásenie pripojené k zmenenému nariadeniu vyjasní interpretáciu toho, čo môžu EZÚS ustanoviť vo svojom protokole. Východiskovým bodom je voľba samotného EZÚS. Na základe možností stanovených v dohovore si jednotliví zamestnanci EZÚS budú stále môcť slobodne vybrať jednu z ponúkaných možností: súkromné právo alebo verejné právo, ktoré sa má v zásade riadiť právom tej krajiny, v ktorej daný zamestnanec reálne pracuje, bez ohľadu na to, kde je EZÚS zaregistrované. EZÚS dostávajú aj významnejšiu úlohu v balíku právnych predpisov, pričom konkrétne ustanovenia sa nachádzajú v nariadeniach o spoločných ustanoveniach i v nariadeniach o EÚS. Tým sa tento nástroj posilňuje, aby mohol v nasledujúcom programovom období preukázať svoju pridanú hodnotu a zrelosť.

►VIAC INFORMÁCIÍ

Príručka INTERACT o EZÚS:
www.interact-eu.net/news_publications/new_egtc_handbook/174/1547

► BUDOVANIE KAPACÍT

ROZVÍJANIE ZRUČNOSTÍ A KAPACÍT V ZÁUJME PLNOHODNOTNÉHO VYUŽITIA ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDŮ

Schopnosť čerpať a využívať štrukturálne a investičné fondy Európskej únie je čiastočne obmedzená organizačnou kapacitou celoštátnych a regionálnych orgánov v členských štátoch. Európska komisia prijíma nové opatrenia zamerané na rozvoj zručností, kapacít a operačných nástrojov v členských štátoch v záujme zvýšenia investícií zo štrukturálnych a investičných fondov a v záujme zlepšenia kvality využívania týchto prostriedkov.

Medzi „neviditeľné“ prekážky, ktoré bránia využitiu obrovských zdrojov zo štrukturálnych a investičných fondov, patria nedostatočné zručnosti a nástroje na úrovni celoštátnych vlád a regionálnych samospráv. Panuje všeobecné presvedčenie, že mnohé problémy spojené s využívaním fondov vyplývajú zo schopnosti orgánov v členských štátoch a regiónoch riadiť tieto fondy. Investovanie značných finančných prostriedkov do európskych regiónov si vyžaduje vysoký stupeň organizácie, kompetentnosti a odhodlania. Je potrebné prijať ciele opatrenia na budovanie vhodných kapacít, aby sa dosiahla vyššia úroveň čerpania štrukturálnych a investičných fondov a zaistila sa nízka úroveň chýb pri ich využívaní.

Veľký rozdiel vo výkonnosti

V EÚ existujú veľké rozdiely vo výkonnosti, pokiaľ ide o kapacitu, účinnosť a efektívnosť čerpania štrukturálnych a investičných fondov. V praxi sa výkonnosť musí posudzovať z hľadiska celého životného cyklu investícií od všeobecného riadenia programov po programovanie, vykonávanie, hodnotenie, monitorovanie, finančné riadenie a kontrolu. Úspech jednotlivých krokov životného cyklu vykonávania programov závisí od troch súvisiacich faktorov: organizačnej štruktúry, ľudských zdrojov a systémov a nástrojov.

Riešenia šité na mieru

Realizátormi investičného procesu sú celoštátne vlády a regionálne samosprávy, pričom neexistuje všeobecný návod na to, ako by mal tento proces fungovať. Ich prístup musí

byť šitý na mieru, proporcionálny, primeraný a efektívny. Existuje mnoho dobrých príkladov toho, ako zlepšenie riadiacich štruktúr, realizovanie dobrých stratégií v oblasti ľudských zdrojov či vytvorenie účinných nástrojov výrazne prispievajú k riadeniu fondov. Komisia sa v súčasnosti púšťa do rozsiahlej „inventúry“ s cieľom identifikovať charakter problémov a miesta ich najčastejšieho výskytu. Zmapuje tak najbežnejšie problémy v jednotlivých krajinách a podniká hľadanie ich riešení.

Komisár pre regionálnu politiku Johannes Hahn povedal: „Primeraná schopnosť inštitúcií plánovať a využívať fondy EÚ je základom účinnej politiky súdržnosti, a má teda rozhodujúci význam pre obnovu a rast. Bez vhodnej architektúry riadenia fondov založenej na stabilite a kontinuite na čele s najlepšimi ľuďmi, ktorí používajú najvhodnejšie nástroje a systémy, nemôže politika súdržnosti využiť svoj plný potenciál. Bez dostatočnej administratívnej kapacity je miera čerpania nízka, chybovosť vysoká a celkový vplyv investícií je nižší, ako by mal byť. V týchto časoch finančnej núdze je vo všeobecnosti neprijateľné, aby sa verejné financovanie nevyužívalo tým najúčinnnejším spôsobom, ktorý dá Európe a jej občanom šancu na obnovu rastu, zamestnanosti a na čo najvyšší životný štandard.“

Na základe tejto inventúry sa môžu začať uskutočňovať praktickejšie opatrenia zamerané na vytvorenie nástrojov a riešení, aby sa tieto problémy odstránili.

Problémové oblasti

Administratívna kapacita v oblasti riadenia štrukturálnych a investičných fondov závisí od niekoľkých kľúčových faktorov:

- existujúcej „architektúry“ (mechanizmov koordinácie, rozhodovania o rozpočte atď.),
- ľudských zdrojov (počtu a úrovne kompetencie ľudí) a
- postupov a nástrojov.

Ak sa majú fondy využívať účinne, musia správne fungovať všetky prvky týchto troch aspektov.

Štruktúra

Dôraz sa musí klásť na základnú architektúru administratívnej organizácie s ohľadom na počet operačných programov. Zodpovednosť a úlohy musia byť jasne rozdelené medzi kľúčové inštitúcie. Do úvahy sa musia vziať aj ďalšie otázky, napríklad úroveň subdelegovania, efektívnosť monitorovacích výborov a riadenie partnerstiev so zainteresovanými stranami, mimovládny organizáciami atď.

Ľudské zdroje

Rozhodujúcim faktorom úspechu je včasné získanie skúsených, kvalifikovaných a motivovaných zamestnancov. Tento proces si vyžaduje primeranú náplň práce jednotlivých pracovných pozícií s definovanými úlohami a povinnosťami a presný odhad počtu a kvalifikácie potrebných zamestnancov. Podmienky v rámci administratívneho systému musia byť výhodné z hľadiska najímania a udržiavania týchto profesionálov. Politické zásahy do riadenia ľudských zdrojov musia byť čo najmenšie.

Systémy a nástroje

Na zvýšenie účinnosti fungovania systému musia byť k dispozícii vhodné pomocné pracovné nástroje. Mali by zahŕňať napríklad dokumentáciu súvisiacu s metódami, usmerneniami, návodmi, systémami, postupmi, formulármi atď. Tieto systémy a nástroje môžu pomôcť premeniť poznatky jednotlivých ľudí na všeobecné poznatky, ktoré si môžu organizácie navzájom vymieňať. Mali by sa prijať opatrenia na zníženie zraniteľnosti organizácií napríklad v prípade, že ich opustia kľúčoví zamestnanci, aby sa tak znížilo riziko chýb a zvýšila sa celková účinnosť.

Horizontálne nástroje

Mnohé členské štáty čelia rovnakým problémom, preto je dôležité, aby mali všetci k dispozícii spoločné „horizontálne“ nástroje. Tieto nástroje sa môžu týkať spoločných problémov, ako sú riadenie verejného obstarávania, korupcia, kapacita vývoja projektov na nižších úrovniach vlády atď. Môžu zahŕňať aj nástroje špecifické pre jednotlivé krajiny, ktoré môžu členské štáty využiť na riešenie vlastných problémov.

„Družby“ osvedčených postupov

Jedným z prístupov, o ktorých sa uvažuje, je vytvorenie systému „družieb“, prostredníctvom ktorého môžu členské štáty využiť odbornosť realizátorov z iných krajín, v ktorých sú systémy a nástroje pokročilejšie alebo rozvinutejšie. Prístup Komisie je do veľkej miery založený na výmene pozitívnych posolstiev a na podpore a podnecovaní členských štátov, aby si vymieňali osvedčené postupy v omnoho väčšej miere ako doteraz. Komisia sa snaží byť katalyzátorom tohto procesu – zhromažďuje osvedčené postupy a sprístupňuje ich ostatným. Konečným cieľom je dosiahnuť vyššiu úroveň čerpania fondov a znížiť chybovosť, pričom kľúčovým faktorom tejto snahy je odstránenie problémov na administratívnej úrovni.

Kompetenčné centrum

V záujme dosiahnutia tohto cieľa Komisia vytvorila špecializovaný útvar Kompetenčné centrum pre administratívnu kapacitu. Vo svojom pracovnom programe má dva krátkodobé ciele:

- ▶ uskutočniť inventúru s cieľom vypracovať dokumentáciu o situácii v jednotlivých krajinách a odstrániť bežné problémy a
- ▶ poskytnúť vnútroštátnym vládam usmernenia v súvislosti s rokovaniaми o administratívnej kapacite a využití technickej pomoci v období rokov 2014-2020.

Útvar má aj dlhodobejšie ciele, napríklad vytvoriť súbory nástrojov a prispôbenú podporu pre konkrétne členské štáty a regióny a pripraviť „systémové riešenia“, ktoré budú dostupné pre všetky členské štáty a regióny.

V rámci podujatia Open Days 2013 sa uskutoční seminár venovaný týmto otázkam s názvom Tajomstvá riadenia fondov EÚ – alebo administratívna kapacita ako kľúčový prvok účinného a efektívneho využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov.

► ČÍNA, JAPONSKO A EÚ

VÝMENA POZNATKOV
O REGIONÁLNYCH
A MESTSKÝCH OTÁZKACH

Prístav v meste Tchien-ťin, Čína

Čína, Japonsko a Európska únia majú mnohé spoločné problémy v oblasti udržateľného regionálneho a mestského rozvoja. Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku s podporou Európskeho parlamentu iniciovalo v roku 2009 viacero opatrení s účasťou vysokých predstaviteľov Číny a Japonska (ako aj ďalších strategických partnerov EÚ) zameraných na posilnenie regionálnej a miestnej spolupráce medzi Čínou, Japonskom a EÚ a na podporu vzájomnej výmeny poznatkov. Medzi tieto opatrenia patrili výmeny informácií a osvedčených postupov, semináre a prednášky o problematike tejto politiky.

Regionálny dialóg medzi Čínou a EÚ

V nadväznosti na podpis memoranda o porozumení týkajúceho sa spolupráce v oblasti regionálnej politiky Európska komisia a Štátna komisia rozvoja a reforiem Číny odštartovali v roku 2006 program stretnutí a činností spolupráce na vysokej úrovni. Mal formu štúdií, návštev, školení, seminárov a prednášok, ktoré sa striedali medzi Čínou a Európou a boli zamerané na podporu vzdelávania a výmeny informácií a skúseností s regionálnou politikou.

V oblasti rozvoja miest si mestá Európy i Číny kladú dvojakú otázku: ako zlepšiť konkurencieschopnosť a zároveň

uspokojiť sociálne a environmentálne potreby. V roku 2011 Čína prekročila symbolickú hranicu, keď sa jej mestá rozrástli tak, že už predstavujú polovicu obyvateľstva krajiny.

Pri príležitosti ôsmeho seminára medzi EÚ a Čínou na vysokej úrovni, ktorý sa uskutoční v Bruseli v rámci podujatia Open Days miest a regiónov 2013, sa obe strany budú venovať kľúčovým otázkam rozvoja miest vrátane zlepšovania životných podmienok obyvateľov miest a zlepšovania miestnej infraštruktúry v oblasti energetiky, dopravy a komunikácie. Osobitné diskusné fóra sa budú zaoberať osvedčenými postupmi a príležitosťami na spoluprácu medzi regiónmi EÚ a Číny v oblasti podpory lepšie integrovaného územného rozvoja miest a vidieka a podpory regionálnych inovačných systémov.

Tak ako predchádzajúce semináre, aj toto podujatie poskytne účastníkom platformu na výmenu názorov o konkrétnych skúsenostiach s regionálnou politikou. Tento program vyplýva zo záverov predchádzajúceho seminára na vysokej úrovni o regionálnej politike, ktorý sa uskutočnil v decembri 2012 v čínskom meste Kuang-čou v provincii Kuang-tung.

Na dvojkoľovom podujatí v Kuang-čou sa stretli vysokopostavení rečníci z Európskej komisie a dvoch vybraných európskych regiónov s čínskymi rečníkmi z celoštátnej vlády a popredných provinciálnych orgánov (Kuang-tung, Chu-nan,

Si-čchuan a Kuej-čou). Medzi účastníkmi bolo množstvo vysokopostavených osobností z regionálnych samospráv a delegátov z úradov pre rozvoj a reformy z viacerých miest.

Diskusné fóra, na ktorých sa zúčastnilo približne 90 účastníkov z Číny a Európy, boli zamerané na udržateľný rozvoj miest a prepojenia medzi mestami a vidiekom.

Otváranie dverí v Európe

V roku 2010 Európska komisia odštartovala program CETREGIO, sériu čínsko-európskych školení v oblasti regionálnej politiky. Cieľom programu je posilniť prepojenia medzi európskymi a čínskymi regiónmi, ktoré by sa následne mohli ďalej rozvíjať na dvojstrannej úrovni vrátane dôležitej oblasti obchodných vzťahov.

Školenie bolo zorganizované tak, aby zahŕňalo dvojtýždňové informačné semináre aspoň v troch členských štátoch EÚ, v rámci ktorých by sa uskutočnili prednášky a návštevy príkladov osvedčených postupov vo vybraných oblastiach záujmu. Od roku 2010 sa viac než 120 čínskych politických činiteľov zo všetkých 31 regiónov na úrovni provincií podelilo o skúsenosti a navštívilo príklady osvedčených postupov vo viac než 40 regiónoch v 12 členských štátoch EÚ, ktoré boli vybrané tak, aby predstavovali zemepisnú rozmanitosť EÚ.

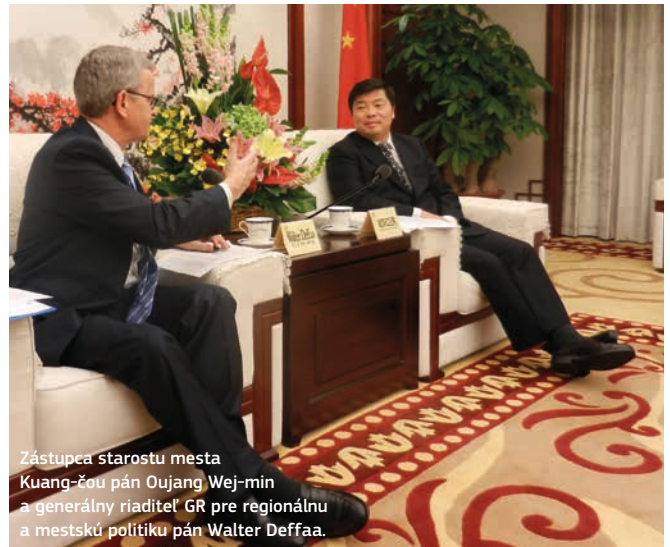
Čínski delegáti sú väčšinou poprední odborníci vo svojich oblastiach, ktorí zastupujú rozmanité prístupy k regionálnemu rozvoju v Číne. Program CETREGIO je pre čínskych regionálnych odborníkov zdrojom informácií pri vytváraní vlastných politik regionálneho rozvoja.

Výmenný program medzi EÚ a Japonskom

Mestá EÚ a Japonska sa od roku 2012 zapájajú do decentralizovaného procesu výmeny skúseností a osvedčených postupov v oblasti rozvoja miest.

Japonsko a EÚ riešia mnoho spoločných problémov v oblasti udržateľného rozvoja miest. Prostredníctvom tohto programu si obe strany vymieňajú skúsenosti na témy, ako sú „kompaktné mestá“, udržateľný rozvoj a konkurencieschopnosť veľkých miest.

Japonské ministerstvo pôdohospodárstva, infraštruktúry, dopravy a cestovného ruchu a Generálne riaditeľstvo

Zástupca starostu mesta Kuang-čou pán Oujang Wej-min a generálny riaditeľ GR pre regionálnu a mestskú politiku pán Walter Deffaa.

Európskej komisii pre regionálnu a mestskú politiku v máji 2012 spoločne usporiadali seminár o rozvoji miest v Tokiu. Stretli sa na ňom rôzni odborníci vrátane vysokých predstaviteľov Lipska, Štokholmu a Turína na strane EÚ a Kanazawy, Kitakjúšú a Kumamota na japonskej strane.

Seminár v Tokiu sa zaoberal témami, ktoré mimoriadne zaujímajú Japonsko i jednotlivé zastúpené európske mestá: obnova miest a mestská doprava (nemecké Lipsko), nízkoúhľikové mestá (švédsky Štokholm) a podpora kultúrnych a kreatívnych odvetví ako hnacích motorov rozvoja miest (taliansky Turín). Obe strany by chceli, aby sa týmito kontaktnými stretnutiami, ktoré sponzoruje japonské ministerstvo pôdohospodárstva, infraštruktúry, dopravy a cestovného ruchu a EÚ, začal v nasledujúcich rokoch medzi zainteresovanými mestami decentralizovaný proces výmeny skúseností a osvedčených postupov na témy rozvoja miest.

V nadväznosti na tieto stretnutia sa v rámci podujatia Open Days 2013 v Bruseli uskutoční seminár na tému Rozvoj miest v medzinárodných súvislostiach: výmenný program medzi EÚ a Japonskom v oblasti udržateľného rozvoja miest.

Tieto príklady sú dôkazom rastúceho záujmu regiónov a miest mimo EÚ o spoluprácu v oblasti politiky regionálneho a mestského rozvoja. Európsky parlament i Výbor regiónov prejavili intenzívny záujem spolu s Komisiou podporovať decentralizovanú spoluprácu v tejto oblasti na celosvetovej úrovni.

►VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/international/index_en.cfm

▶ MAKROREGIONÁLNY PRÍSTUP

POZITÍVNE VÝSLEDKY STRATÉGIE PRE PODUNAJSKÚ OBLASŤ A STRATÉGIE PRE REGIÓN BALTSKÉHO MORA

Most Vidin-Calafat medzi Bulharskom a Rumunskom

Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku od roku 2009 pristupuje novým spôsobom k riešeniu problémov medziregionálneho charakteru. Pre región Baltského mora a následne aj pre podunajskú oblasť sa začala uplatňovať nová „makroregionálna stratégia“. V prvej správe o pokroku, ktorú nedávno uverejnila Európska komisia, sa zdôrazňuje skutočnosť, že nový makroregionálny prístup pomohol odštartovať stovky nových projektov a stanoví spoločné strategické ciele v oblastiach, ktoré majú rozhodujúci význam pre zapojené regióny. Nové plány sa vypracúvajú aj pre ďalšie regióny.

Stratégie EÚ pre región Baltského mora a pre podunajskú oblasť, na ktorých sa podieľa viac než 20 krajín EÚ i mimo EÚ, prvýkrát zaviedli jedinečný druh spolupráce založenej na myšlienke, že spoločné problémy, ktorým čelia konkrétne regióny – či už environmentálne, hospodárske, alebo bezpečnostné –, sa najlepšie riešia kolektívne, takže je rozumné spoločne naplánovať čo najúčinnjšie využitie dostupných finančných prostriedkov.

Na potrebu koordinovanej makroregionálnej reakcie na problémy a príležitosti v regióne Baltského mora pôvodne upriamilo pozornosť zhoršenie životného prostredia v tomto regióne. Vznikla tak stratégia EÚ pre región Baltského mora, ktorá bola prijatá v roku 2009. Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť bola prijatá v júni 2011.

Tieto dve stratégie sa snažia riešiť problémy na viacstranom základe aj mimo súčasných hraníc EÚ prostredníctvom rovnocennej spolupráce so susedmi. Hlavnou myšlienkou bolo nabádať účastníkov, aby prekonal nielen vnútroštátne hranice, ale aj hranice myslenia, ktoré im bránia uvažovať strategickejšie a nápaditejšie o dostupných príležitostiach.

Tento prístup predstavuje integrovaný rámec, ktorý spája členské štáty a tretie krajiny z rovnakej zemepisnej oblasti pri riešení spoločných problémov. Primárnym cieľom makroregionálnej stratégie je zmobilizovať nové projekty a iniciatívy, čo prináša mnohé potenciálne výhody vo forme posilnenej spolupráce v oblasti hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti.

Stratégia EÚ pre región Baltského mora

Osem krajín EÚ, ktoré tvoria región Baltského mora (Dánsko, Estónsko, Fínsko, Nemecko, Lotyšsko, Litva, Poľsko a Švédsko), čelí viacerým spoločným problémom, ktoré sa odzrkadľujú v spoločne schválenom akčnom pláne stratégie.

Patrí doň viacero prioritných oblastí, z ktorých každá zahŕňa konkrétne vlajkové projekty, ako aj jasne identifikované ciele a ukazovatele. Stratégia pomáha mobilizovať všetky relevantné finančné prostriedky a politiky EÚ a koordinovať opatrenia Európskej únie, krajín EÚ, regiónov, pobaltských organizácií, finančných inštitúcií a mimovládnych organizácií v záujme podpory vyváženého rozvoja regiónu Baltského

mora. Stratégia podnecuje aj spoluprácu so susednými krajinami vrátane Ruska a Nórska.

Projekty sledujú tri kľúčové ciele: „zachrániť more“, „prepojiť región“ a „zvýšiť prosperitu“. Medzi vlajkové projekty v rámci tohto programu patria:

- ▶ **Baltic Deal** (Baltská dohoda) pomáha poľnohospodárom znižovať straty živín na farmách a udržať výrobu a konkurencieschopnosť.
- ▶ **Prostredníctvom projektu Efektívna, bezpečná a udržateľná doprava po mori (EfficienSea)** sa región Baltského mora stáva pilotným regiónom pre elektronickú navigáciu. V rámci projektu sa vyvíja a testuje infraštruktúra a služby elektronickej navigácie a účastníci si intenzívne vymieňajú osvedčené postupy.
- ▶ Projekt **Baltic Manure** mení hnoj z problému pre životné prostredie na príležitosť pre podnikateľské inovácie. V rámci projektu sa vyrába obnoviteľná energia a organické hnojivá.
- ▶ Cieľom projektu **BSR Stars** je zvýšiť regionálnu konkurencieschopnosť a rast prostredníctvom nadnárodných prepojení v oblasti výskumu a inovácií. Zároveň sa riešia spoločné problémy v oblastiach, ako sú zdravotníctvo, energetika a udržateľná doprava.

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť zahŕňa deväť krajín EÚ (Bulharsko, Chorvátsko, Českú republiku, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovenskú republiku a Slovinsko) a päť krajín mimo EÚ (Bosnu a Hercegovinu, Čiernu Horu, Moldavsko, Srbsko a Ukrajinu).

Význam povodia Dunaja pre EÚ nemožno podceňovať. Politiky a investície realizované v oblasti povodia Dunaja najmä prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ majú vplyv na životy 20 miliónov občanov. Predstavujú dobre ciele stratégiu, ktorá reaguje na ekologické, dopravné a sociálno-ekonomické potreby regiónu.

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť má štyri hlavné piliere: „spájanie regiónu“, „ochranu životného prostredia“, „budovanie prosperity“ a „posilňovanie regiónu“.

Medzi kľúčové projekty patria:

- ▶ Dokončenie **mosta Vidin-Calafat** medzi Bulharskom a Rumunskom, ktorý je dôležitým prepojením na kľúčovej prioritnej ceste transeurópskej dopravnej siete (TEN-T). Je to len druhý most na riečnej časti hranice, ktorá má 630 km.

NA CESTE K STRATÉGIÍ EÚ PRE REGIÓN JADRANSKÉHO A IÓNSKEHO MORA

Na zasadnutí Európskej rady 14. decembra 2012 vedúci predstavitelia štátov a vlád EÚ vyzvali Európsku komisiu, aby do konca roka 2014 predložila návrh na novú makroregionálnu stratégiu pre región Jadranského a Iónskeho mora.

Stratégia pre región Jadranského a Iónskeho mora, ktorá bude vychádzať z námornej stratégie pre región Jadranského a Iónskeho mora prijatej v roku 2012, sa bude týkať ôsmich krajín: štyroch členských štátov EÚ (Chorvátska, Grécka, Slovinska a Talianska) a štyroch krajín mimo EÚ (Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory a Srbska). Stratégia bude podporovať hospodársku a sociálnu prosperitu regiónu zlepšovaním jeho atraktívnosti, konkurencieschopnosti a prepojenia. Využije aj prácu vykonanú v rámci Jadransko-Iónskej iniciatívy, v ktorej sa v roku 2000 spojili tie isté krajiny z tohto regiónu v snahe dosiahnuť niektoré spoločné ciele.

Počas gréckeho predsedníctva Rady EÚ sa 6.-7. februára 2014 uskutoční v Aténach veľké podujatie, na ktorom budú predstavené výsledky intenzívnych konzultácií zainteresovaných strán o pilieroch tejto stratégie. V pláne je vytvoriť ciele stratégiu s pragmatickými, realistickými a merateľnými spoločnými cieľmi, ktoré posilnia vzájomné dopĺňanie sa, súdržnosť a spoluprácu v regióne. Oficiálne prijatie stratégie sa očakáva v druhom polroku 2014 počas talianskeho predsedníctva Rady EÚ.

Realizáciu stratégie pre región Jadranského a Iónskeho mora bude podporovať program nadnárodnej spolupráce, ktorý bude v krajinách zapojených do stratégie podnecovať spoluprácu na všetkých úrovniach.

- ▶ Cieľom projektu **odstraňovania vrakov lodí na Dunaji** je odstrániť vraky z Dunaja, zo Sávy a z Tisy v Srbsku, Rumunsku a Bulharsku a zlepšiť navigáciu a ekologické podmienky.
- ▶ **Podnikateľské fórum pre podunajskú oblasť** predstavuje dôležitú sieťovú platformu pre viac než 300 MSP. Podnecuje stretnutia medzi podnikmi a podporuje prepojenia so vzdelávacími inštitúciami, ako sú výskumné ústavy a univerzity.
- ▶ Začalo sa pracovať na vytvorení **Výskumného a investičného fondu podunajskej oblasti**, ktorý bude zhromažďovať vnútroštátne a regionálne finančné prostriedky s využitím skúseností programu BONUS v regióne Baltského mora.
- ▶ Projekt **Danube Floodrisk** podporuje metódy spolupráce medzi 19 inštitúciami v ôsmich krajinách podunajskej oblasti, ktoré si vymieňajú databázy a mapy povodní. Doplnkovú prácu vykonáva Európsky systém varovania pred povodňami (EFAS).

„ Ak chceme zaistiť trvalý úspech, tento prístup sa musí stať základom plánovania celoštátnych a regionálnych politík. “

Johannes Hahn – Európsky komisár
pre regionálnu politiku

Ostrov Sveti Stefan, Čierna Hora

Nákladovo neutrálne stratégie

Makroregionálne stratégie pre región Baltského mora a pre podunajskú oblasť nepracujú so žiadnymi ďalšími fondmi EÚ, žiadnymi novými inštitúciami ani právnymi predpismi. Na dosiahnutie tohto stavu bola potrebná väčšia súdržnosť medzi fondmi, štruktúrami a politikami. Realizovanie stratégií si vyžadovalo vytvorenie pracovných štruktúr pre prioritné oblasti, ktoré sa vybrali v procese konzultácií „zdola nahor“ s politickými predstaviteľmi v jednotlivých oblastiach, do ktorých sa zapojili zúčastnené krajiny, regióny alebo organizácie, pričom Komisia pôsobila ako sprostredkovateľ.

V správach o vykonávaní stratégie pre región Baltského mora a stratégie pre podunajskú oblasť sa zdôrazňuje, že makroregionálne stratégie pomohli vytvoriť nové projekty alebo oživilili jestvujúce nadnárodné projekty. Len v regióne Baltského mora sa realizuje viac než 100 vlajkových projektov, ktoré dopĺňajú mnohé iné vedľajšie projekty. V rámci stratégie EÚ pre podunajskú oblasť bolo navrhnutých viac než 400 projektov v celkovej sume približne 49 miliárd EUR, z ktorých 150 je už vo fáze realizácie.

Makroregionálne stratégie vytvárajú regionálny základ pre politiku na úrovni celej EÚ a pomáhajú formovať vnútroštátne prístupy, ktoré zvyšujú súdržnosť vykonávania na úrovni EÚ. Makroregionálne opatrenia mali napríklad významný vplyv na integrovanú námornú politiku, transeurópsku dopravnú sieť (TEN-T), transeurópsku energetickú sieť (TEN-E) a spoluprácu v oblasti civilnej ochrany.

Vyššia hodnota za peniaze

Získanie vyššej hodnoty za peniaze je v čase obmedzených rozpočtov dôležité. Makroregionálny prístup preukázal schopnosť zosúladiť programy EÚ tak, aby spoločne smerovali k dosiahnutiu hlavných spoločných cieľov.

Keďže lídri projektov nemajú k dispozícii ďalšie finančné prostriedky z EÚ, musia aktívnejšie hľadať externé zdroje. To podnietilo dialóg o financovaní podunajskej oblasti, ktorý pomáha hľadať finančné prostriedky pre jednotlivé nápady na projekty a spája iniciátorov projektov s bankami, medzinárodnými finančnými inštitúciami a programami financovania. V tejto súvislosti vznikol v rámci stratégie EÚ pre región Baltského mora aj nástroj pre počiatočný kapitál, ktorý poskytuje počiatočné finančné prostriedky na rozvoj nápadov na projekty prostredníctvom pôžičiek alebo grantov.

Makroregionálna stratégia podnecuje aj zhromažďovanie zdrojov. Zlepšuje možnosti zakladania fondov počiatočného a rizikového kapitálu v makroregiónoch, pretože len málo krajín má dostatočný prílev investičných príležitostí na podporu a udržanie takých špecializovaných fondov a práve makroregión môže poskytnúť dostatočné kritické množstvo.

Zapája sa aj súkromný sektor prostredníctvom spolupráce s Baltským rozvojovým fórom alebo verejno-súkromných projektov, ako je napríklad odstraňovanie vrakov lodí z Dunaja, zo Sávy a z Tisy.

Určité zdroje na realizovanie prioritných projektov a iniciatív v rámci makroregionálnych stratégií zhromaždili aj členské štáty.

Lepšia spolupráca so susednými krajinami

Obe stratégie pomáhajú zlepšovať spoluprácu so susednými krajinami. V rámci stratégie EÚ pre región Baltského mora Rusko súhlasilo so súborom spoločných projektov, hoci samotné nie je súčasťou stratégie. Aktívne sa zapojili aj Nórsko a Island najmä v oblasti logistiky a sociálnych otázok.

Ventspils, Lotyšsko

Projekt Baltická dohoda pracuje s poľnohospodármi v celom regióne.

Pokiaľ ide o stratégiu EÚ pre podunajskú oblasť, niektoré krajiny z tejto oblasti, ktoré nepatria do EÚ, by sa mohli stať potenciálnymi kandidátmi na prístupenie k Únii, takže stratégia je pre ne cenným zdrojom skúseností a slúži ako platforma a príležitosť zakúsiť politiky a procesy EÚ prostredníctvom spoločných činností.

Výsledky a závery

Komisár Johannes Hahn v súvislosti so správou povedal: „Štúdia potvrdzuje jasnú hodnotu našich makroregionálnych stratégií. Intenzívnejšia spolupráca viedla doslova k stovkám nových projektov a sietí v podunajskej oblasti a regióne Baltského mora v odvetviach, ako sú doprava, dodávka energie, bezpečnosť alebo boj proti organizovanému zločinu. A čo je najdôležitejšie, účastníci tvrdia, že sa výrazne zlepšila spolupráca, a to i s krajinami, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ.“

„Ak však chceme zaistiť trvalý úspech, tento prístup sa musí stať základom plánovania celoštátnych a regionálnych politík, najmä pokiaľ ide o navrhovanie nových programov a projektov v nasledujúcom finančnom období. Stratégie musia mať takisto k dispozícii dostatok zdrojov.“

Správa upozorňuje vlády na potrebu politického odhodlania a na to, že stratégie sa musia stať prioritou vo všetkých relevantných oblastiach politík. Tým sa stanú integrálnou súčasťou budúcich programov európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných významných európskych, regionálnych a vnútroštátnych politických rámcov. V správe sa takisto zdôrazňuje význam administratívnych zdrojov z hľadiska dosiahnutia stanovených cieľov.

„Je potrebná komplexná stratégia založená na podpore na úrovni predsedu vlády, ktorá zahŕňa oblasti životného prostredia, MSP, cestovného ruchu, kultúry, dopravy atď.“

Musí byť zorganizovaná ako univerzálna rozvojová stratégia, na ktorej sa podieľajú rôzne ministerstvá a mimovládne organizácie. Na to potrebuje dostatočné prostriedky a zamestnancov a vyžaduje si aj väčšiu zodpovednosť samotných regiónov.“

V priebehu uplynulých dvoch rokov sa diskutovalo aj o ďalších regiónoch vrátane nedávneho uznesenia Európskeho parlamentu o uskutočniteľnosti makroregionálnej stratégie pre Alpy. Členské štáty a Európska rada vyzvali Komisiu, aby do konca roka 2014 vypracovala stratégiu EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora.

Komisár Hahn zdôrazňuje, že nové iniciatívy by mali preukázať jasnú pridanú hodnotu na úrovni EÚ, takže by sa mali realizovať len vtedy, ak existuje jednoznačná potreba lepšej spolupráce na vysokej úrovni. Tieto iniciatívy by mali mať pre makroregiony strategický význam a mali by vyústiť do malého počtu dobre definovaných cieľov s vhodným súborom ukazovateľov na meranie pokroku.

„Stratégia bude úspešná len vtedy, ak dokážeme uskutočniť konkrétne projekty, ktoré prispievajú k dosiahnutiu regionálnych cieľov. Pri plnení týchto cieľov sa musí prejavovať i pridaná hodnota regionálnej koordinácie,“ dodal komisár.

VIAC INFORMÁCIÍ

www.ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/macro_region_strategy/index_en.cfm

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť:
www.danube-region.eu

Stratégia EÚ pre región Baltského mora:
www.balticsea-region-strategy.eu

Stratégia EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora:
www.ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/adriat_ionian/index_en.cfm

Jadransko-iónska iniciatíva:
www.faic.eu/index_en.asp

▶ VAŠIMI SLOVAMI

VNÚTROŠTÁTNE A REGIONÁLNE POHĽADY NA POLITIKU SÚDRŽNOSTI

Časopis
Panorama
vítá vaše
príspevky

V časti Vašimi slovami časopis *Panorama* nabáda kľúčových „spotrebiteľov“ politiky súdržnosti na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, aby dali počuť svoj hlas a poskytli spätnú väzbu o fungovaní európskej politiky na miestnej úrovni, napríklad o aktuálnych výsledkoch a úspechoch alebo o prípravách na nasledujúce programové obdobie.

V prípade viac než 270 regiónov v 28 členských štátoch EÚ, z ktorých každý má svoju osobitnú hospodársku a kultúrnu históriu a potreby, je dôležité, aby tvorcovia politik, riadiaci pracovníci a úradníci na všetkých úrovniach poznali skutočný vplyv politiky súdržnosti na najnižšej úrovni.

V tomto vydaní časopis *Panorama* predstavuje pohľady troch členských štátov a regiónov, ktoré sa pripravujú na plnenie svojich plánov na čerpanie štrukturálnych a investičných fondov v nasledujúcom programovom období od roku 2014 do roku 2020.

Česká republika a belgický región hlavného mesta Bruselu opisujú svoje prístupy k identifikácii priorít zameraných na budúcnosť, pričom čerpajú skúsenosti z aktuálnych programov. Región Noord-Brabant v Holandsku upriamuje pozornosť na svoje inovačné a podnikateľské prostredie.

Časopis *Panorama* uvítá vaše príspevky, ktoré sa môžu stať súčasťou budúcich vydaní:

▶ regio-panorama@ec.europa.eu

▶ HOLANDSKO

▶ BRABANT, EURÓPSKE CENTRUM INTELIGENTNÝCH RIEŠENÍ

Región Noord-Brabant je pripravený na nové obdobie európskych programov. Po dvoch rokoch intenzívnej spolupráce s ďalšími provinciami južného Holandska na príprave spoločného programu a stratégie, ktoré vychádzajú z európskych cieľov, má už na dohľad cieľovú pásku.

Holandský región Noord-Brabant má v holandskom hospodárstve významné postavenie. Jeho každoročný podiel na holandskom hrubom domácom produkte, počte spoločností, počte zamestnaných ľudí a počte patentov, vynálezov a inovácií je vysoko nad úrovňou holandského priemeru. Do regiónu Noord-Brabant patrí aj oblasť Eindhoven/Brainport, ktorá je treťou najväčšou technologickou oblasťou Európy.

Moderné technológie, kontakt s tradíciami

Región Noord-Brabant patrí medzi popredné regióny Európy, pokiaľ ide o inovácie. Jeho ambíciou je udržať si a posilniť toto postavenie, aby sa stal „európskym centrom inteligentných

riešení“. Región si zakladá na tradičnom, ale veľmi konkurenčnom odvetví výroby, ale má aj silné odvetvie inovácií (napr. moderné technológie, logistiku a dizajn). Kombinácia moderných technológií a kontaktu s tradíciami je v regióne Noord-Brabant taká citeľná, že sa stala základom jeho úspechu.

Operačný program

Na to, aby mohol región Noord-Brabant uskutočniť svoje ambície, musí sa spolu so svojimi regionálnymi partnermi špecializovať na určité hospodárske činnosti. Región Noord-Brabant v súčasnosti dokončuje prípravy na nový operačný program na roky 2014-2020 v spolupráci s ďalšími provinciami južného Holandska Zeeland a Limburg. S týmto zámerom bola vytvorená stratégia inteligentnej špecializácie. V rámci nového operačného programu sa osobitná pozornosť venuje týmto odvetviám hospodárstva: potravinárstvu, vedám o živšej prírode a zdraví, biologickému hospodárstvu, moderným technologickým systémom a materiálom, logistike a údržbe. Kľúčovou prioritou zostáva aj cezhraničná spolupráca.

Zóna moderných technológií v Eindhovene je najinteligentnejším štvorcovým kilometrom v Holandsku s viac než 100 spoločnosťami a ústavmi a približne 8000 výskumníkmi, vývojármi a podnikateľmi, ktorí pracujú na rozvoji budúcich technológií a produktov. Zóna pomáha urýchľovať inovácie tým, že ponúka jednoduchý prístup k moderným zariadeniam a medzinárodným sieťam.

Jedinečné vzťahy

Kľúčom k vytvoreniu úspešného podnikateľského prostredia v južnom Holandsku a najmä v regióne Noord-Brabant nie je len to, čo sa tam robí, ale aj to, ako sa to robí. Stratégia inteligentnej špecializácie je explicitne založená na vstupoch z tzv. trojitej špirály, ktorú tvoria vlády, podniky a vzdelávacie inštitúcie. Región Noord-Brabant rozšíril svoju sieť založenú na trojitej špirále tým, že prilákal nových hospodárskych partnerov, napríklad nemocnice, dopravné spoločnosti, energetické spoločnosti a záujmové skupiny občanov. V rámci súčasného programu na roky 2007-2013 sa realizuje viac než 600 projektov, z ktorých 400 iniciovali malé a stredné podniky (MSP).

Európsky podnikateľský región roka 2014

Región Noord-Brabant si jednoznačne stojí za svojím prístupom založeným na trojitej špirále, prostredníctvom ktorého vytvára vynikajúce podnikateľské prostredie najmä pre MSP. Výbor regiónov nedávno ocenil toto rozhodnutie udelením prestížneho Európskeho podnikateľského ocenenia 2014. Región Noord-Brabant je presvedčený, že aj na ceste do roku 2020 sa metóda trojitej špirály ukáže ako správna.

Bert Schampers a Lieke van Alphenová

Poradcovia pre verejné veci
Provincia Noord-Brabant

►VIAC INFORMÁCIÍ

www.brabant-smartsolutions.com

►ČESKÁ REPUBLIKA

►PRÍPRAVA NA NOVÉ PROGRAMOVÉ OBDOBIE ROKOV 2014-2020

HLAVNÝM CIEĽOM JE VČASNÝ ZAČIATOK

Intenzívne prípravy na nové programové obdobie sa síce začali už v roku 2010, ale ak chceme začať využívať európske fondy už začiatkom roka 2014, ešte stále je pred nami veľa práce. Hoci pol roka pred začiatkom budúceho programového obdobia ešte nie sú schválené právne predpisy týkajúce sa rámca fondov EÚ, Česká republika už pozná svoje hlavné strategické priority a obrysy štruktúry budúcich programov, ktorých hlavným cieľom je podpora rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti Českej republiky ako celku.

Prostriedky určené pre súčasné programové obdobie sa v Českej republike začali reálne využívať s ročným oneskorením. To je dôkazom, že riadnu a včasnú prípravu tentoraz nemožno podceňovať. Plánovanie na programové obdobie rokov 2014-2020 je úlohou Národného orgánu pre koordináciu, ktorý pôsobí na Ministerstve regionálneho rozvoja. Pri prípravných prácach vychádza najmä z nadobudnutých skúseností, pričom na princípe partnerstva do nich okrem vlastného tímu zapája aj široké spektrum odborníkov. Od začiatku tohto roka prebieha neoficiálny dialóg s predstaviteľmi Európskej komisie, ktorí pomáhajú pri príprave dohody o partnerstve, strategického dokumentu o využívaní zdrojov zo spoločného strategického rámca na nasledujúce obdobie. Návrh dohody o partnerstve, o ktorom už česká vláda rokovala,

sa dopracuje a predloží Európskej komisii na jeseň. Intenzívne prípravy prebiehajú na úrovni programov, jednotného metodického prostredia a stratégií, ktorých cieľom je podporovať stabilitu ľudských zdrojov, zjednodušiť systémy riadenia a kontroly v Českej republike a zvýšiť ich transparentnosť.

V českej dohode o partnerstve sú jasne uvedené vnútroštátne priority rozvoja, ktorých splnenie bude cieľom sedemročného obdobia. Priority, ale aj najväčšie prekážky českej konkurencieschopnosti možno spoločne označiť výrazom „4I“ – infraštruktúra, inštitúcie, inovácie a inklúzia. Podpora týchto oblastí pomôže Českej republike stať sa dobrým miestom na život a zároveň atraktívnym miestom pre investície a podnikanie.

Budúcnosť a minulosť štrukturálnych a investičných fondov nemožno oddeliť. Prax nadobudnutá počas aktuálneho programového obdobia sa využíva pri príprave obdobia rokov 2014-2020. Zohľadňujú sa pozitívne skúsenosti, ktoré jasne ukazujú, ktoré opatrenia boli úspešné, ale aj chyby, ktoré

sa stali a ktoré nemožno ignorovať. Najcennejšou skúsenosťou v tomto prípade je poučiť sa z omylov. Nedá sa predpokladať, že taký zložitý a komplikovaný systém, ako sú štrukturálne a investičné fondy, sa dá riadiť bez nedostatkov, treba však takisto oddeliť formálne chyby od úmyselných.

Práve na tom sa zhodli účastníci konferencie Prínosy politiky súdržnosti, ktorá sa uskutočnila 20. júna 2013 v Prahe, ktorí to zdôraznili aj vo svojich príspevkoch. Predstavitelia európskych inštitúcií, vnútroštátnych vykonávacích štruktúr, príjemcovia podpory EÚ a odborníci na tejto konferencii diskutovali nielen o vyložene pozitívnych výsledkoch a konkrétnych prínosoch fondov EÚ pre Českú republiku (napríklad 70 tisíc nových pracovných miest či zlepšenie služieb verejnej správy).

Politika súdržnosti sa vo všeobecnosti považuje za skvelú príležitosť pre budúce investície. Je však potrebné uvedomiť si posun z pôvodnej politiky kompenzačného charakteru na politiku podporujúcu rast, konkurencieschopnosť, inovácie a poznatky. Očakávame, že tento posun sa prejaví v rozsahu podporovaných projektov, ktoré si v budúcom programovom období budú vyžadovať účinnejšie využívanie zdrojov a viditeľnejšie výsledky. Strategické a efektívne riadenie projektov, synergie medzi politikou súdržnosti a inými vnútroštátnymi stratégiami a dodržiavanie zásad partnerstva všetkými zapojenými orgánmi v súvislosti s realizáciou stratégie sú dôležitými prvkami, ktoré bude Česká republika uplatňovať na konci súčasného a pri príprave budúceho obdobia financovania.

Ministerstvo regionálneho rozvoja

Národný orgán pre koordináciu

►VIAC INFORMÁCIÍ

www.mmr.cz

►BELGICKO

► EFRR V REGIÓNE HLAVNÉHO MESTA BRUSELU

Región hlavného mesta Bruselu sa na veľké výzvy najmä v oblasti nezamestnanosti a hospodárskeho a udržateľného rozvoja snaží odpovedať spôsobom, ktorý je v súlade s novými právnymi predpismi a ktorý predovšetkým dopĺňa jeho vlastné iniciatívy.

Regionálne orgány sa chcú vyhnúť pasci rozdeľovania finančných prostriedkov z EFRR zvyčajným iniciátorom. V prvom rade si so všetkými partnermi sadli k rokovaciemu stolu a vypracovali koherentné hodnotenie regiónu s dôrazom na jeho silné a slabé stránky.

Viac ako 200 predstaviteľov regionálnych orgánov, politických činiteľov a iniciátorov sa 15. marca 2013 zúčastnilo na úvodnom podujatí partnerskej metódy, na ktorom boli prítomní aj predstavitelia Komisie. Následne sa 24. apríla stretlo približne

Región hlavního města Bruselu uspořádal sérii podujatí, na kterých se diskutovalo a probíraly problémy a priority budoucích programů ESF.

40 odborníkov na rôzne témy, aby diskutovali o úlohách budúcich programov, ktoré boli identifikované v rámci hodnotenia. V diskusii sa upozornilo na možné synergie medzi fondmi a na nutnosť vychádzať z potrieb jednotlivých odvetví, pričom sa musí prepojiť zamestnanosť a odborná príprava s investíciami do udržateľného rozvoja, inovácií a malých a stredných podnikov. V júni a júli sa viac než 100 účastníkov zúčastnilo na troch tematických seminároch, ktorých cieľom bolo stanoviť priority a parametre operačných programov EFRR a ESF.

Riadiaci orgán nechce podporovať len izolované projekty iniciátorov, ale chce ich všetkých usmerňovať na základe spoločného prístupu, chce spájať partnerov budúcnosti a poukázať na výhody spolupráce na dvoch dôležitých úlohách: na rozvoji integrovaných hospodárskych odvetví a na problematike sociálno-ekonomickej a regionálnej polarizácie.

V období rokov 2007-2013 sa na príklade niektorých príjemcov prejavili prínosy, ktoré možno pripísať vytvoreniu jednotného obrazu okresov bývalého priemyselného centra regiónu. Ďalší príjemcovia spolupracovali s cieľom podporiť šesť priemyselných odvetví spojených so životným prostredím, pričom analyzovali príležitosti na založenie alebo rozvoj podnikov a predstavili široké spektrum koordinovaných opatrení na podporu podnikov v týchto odvetviach.

Skutočnými výhodami regiónu sú malá veľkosť a blízkosť hospodárskych zainteresovaných strán. Orgány sa domnievajú, že v budúcnosti budú pracovné miesta vznikať práve podnecovaním synergií a využívaním integrovaného prístupu. Vďaka tomu bude možné podporovať niektoré podniky v skúšaní a vývoji nových metód a urýchliť preberanie týchto metód inými podnikmi. Ďalšie podniky zase budú môcť rýchlo vyškoliť zamestnancov, ktorí dokážu uspokojiť konkrétnu potrebu alebo zareagovať na príležitosť na trhu. Stručne povedané, zlepšia sa prognózy, reakcie i spolupráca.

Operačný program regiónu hlavného mesta Bruselu bude v súlade so stratégiou Európa 2020 zameraný na inovácie, životné prostredie a začleňovanie. Región preto očakáva, že vybrané projekty sa nebudú obmedzovať len na jeden z týchto rozmerov.

Programovanie EFRR sa zameria na proces obnovy vybraných hospodárskych odvetví ako celkov s využitím určitých jestvujúcich pák: budú sa monitorovať a podporovať niektoré iniciatívy a bude sa podnecovať verejné alebo súkromné spolufinancovanie v záujme posilnenia koherentnosti vybraných odvetví.

Región nechce, aby sa prostriedky z EFRR rozptýlili, preto ich prioritne vyčlení pre odvetvia, ktoré sa zameriavajú na znížovanie emisií CO₂, ktoré chcú zefektívniť využívanie energie, znížiť vplyv na životné prostredie a ktoré napokon vytvoria pracovné miesta zodpovedajúce kapacite miestnej pracovnej sily. Vybrané budú môcť byť aj projekty s menším ako miestnym rozmerom. Regionálne orgány však budú brať do úvahy skutočný pákový efekt, ktorý dokážu vytvoriť: pákový efekt na odvetvie, ktoré bude na základe tohto podnetu schopné prilákať (krátkodobo alebo strednodobo) pracovníkov s profilmi, ktoré zodpovedajú dostupnej pracovnej sile na miestnej a regionálnej úrovni. Región bude dozerať aj na to, aby sa dodržiavala zásada inteligentnej špecializácie a aby sa využívali a rozvíjali nástroje vytvorené počas predchádzajúcich programových období, napríklad budúci inkubátor v oblasti životného prostredia Brussels Greenbizz.

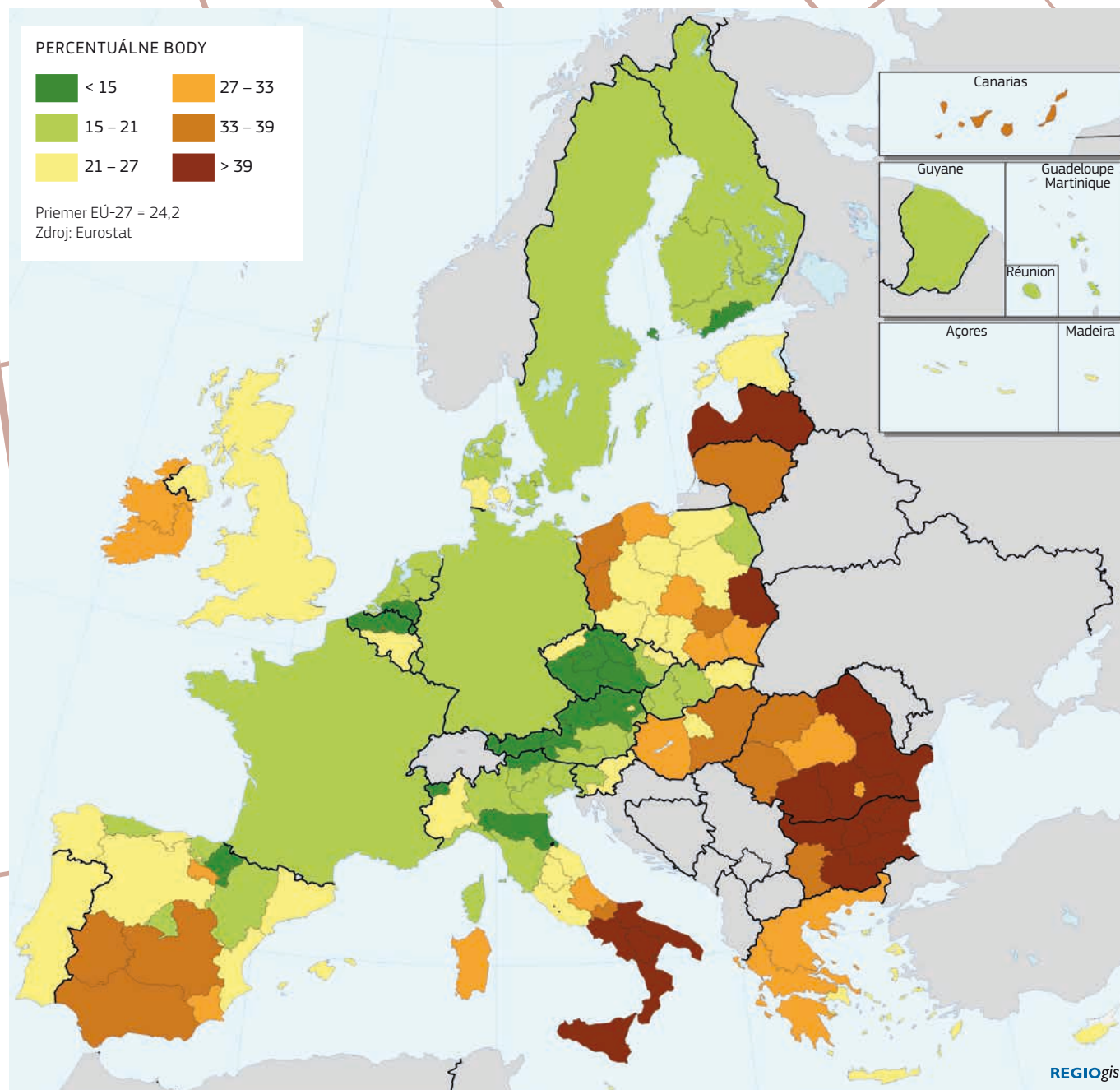
Sandrine Vandewattynová

*Referentka pre komunikáciu
Regionálne verejné služby mesta Bruselu,
oddelenie regionálnej koordinácie, jednotka
pre koordináciu a riadenie EFRR v rokoch 2007-2013*

►VIAC INFORMÁCIÍ
www.feder.irisnet.be

► OBYVATELIA

OHROZENÍ CHUDOBOU ALEBO SOCIÁLNYM VYLÚČENÍM, 2011

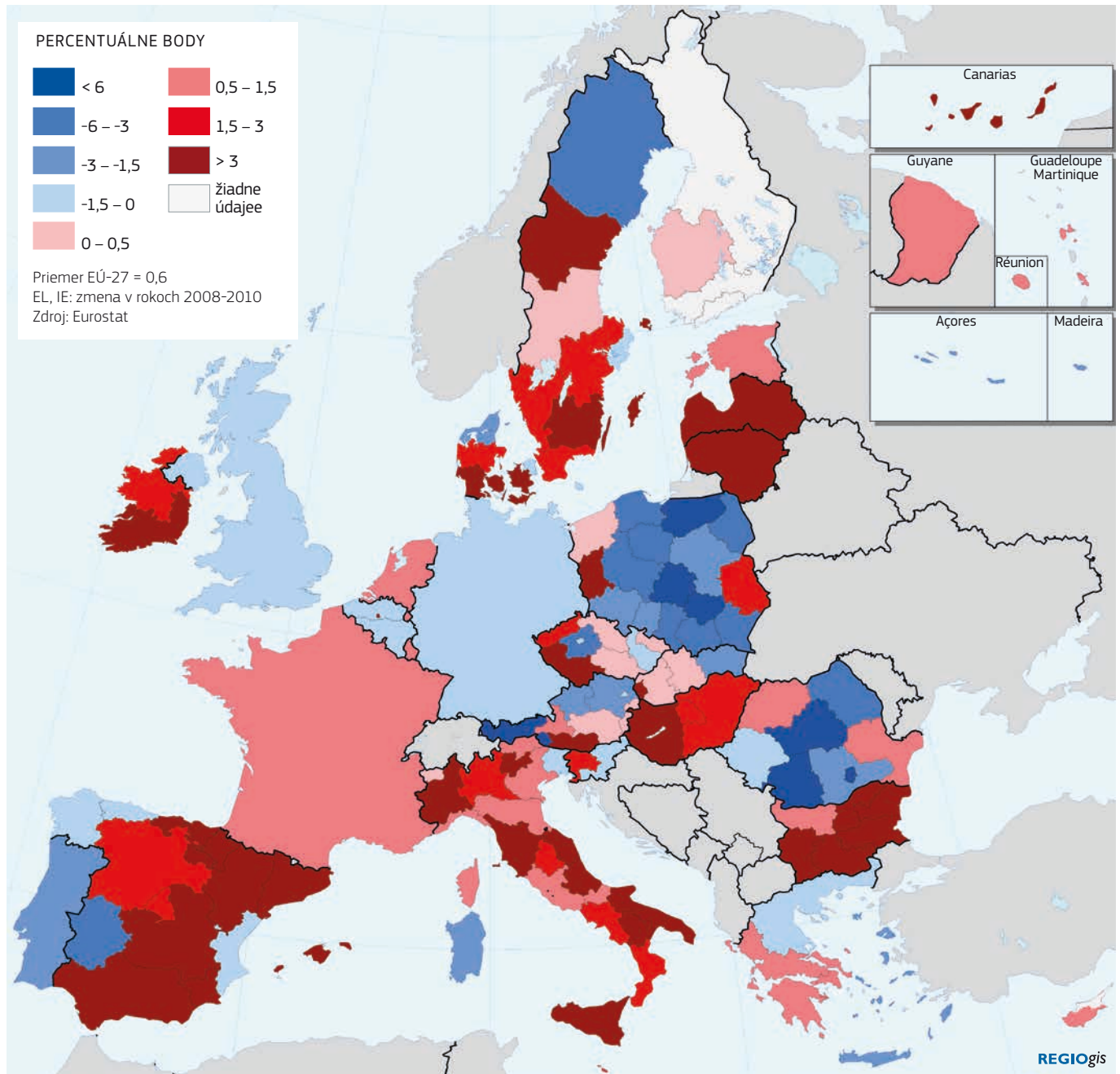

Najvyšší podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením bol v roku 2011 zaznamenaný v Bulharsku, na juhu a východe Rumunska, v Lotyšsku a na juhu Talianska. V tom istom roku bola veľmi nízka úroveň chudoby zaznamenaná najmä v regiónoch Rakúska, Českej republiky a severného Talianska.

Hospodárska kríza spôsobila na úrovni EÚ zvýšenie podielu obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Medzi rokmi 2008 a 2011 sa tento podiel zvýšil o 0,6 percentuálneho bodu. Dosah tohto nárastu bude pravdepodobne citeľnejší v budúcnosti, pretože kríza sa ešte neskončila a nejaký čas trvá, kým sa tento dosah prejaví.

► ZMENA V PODIELE OBYVATEĽOV

OHROZENÝCH CHUDOBOU ALEBO VYLÚČENÍM V ROKOCH 2008-2011

► Vplyv krízy na riziko chudoby alebo vylúčenia bol najvyšší v šiestich členských štátoch, ktoré najviac postihla kríza (Estónsko, Grécko, Írsko, Litva, Lotyšsko a Španielsko), ale výrazný bol aj v Taliansku a Bulharsku. Vo viacerých veľkých členských štátoch, napríklad v Nemecku a Spojenom

kráľovstve, však došlo len k malému nárastu. V Poľsku a Rumunsku dokonca došlo k miernemu poklesu rizika chudoby alebo vylúčenia.

▶NAJNOVŠIE SPRÁVY

[NAJNOVŠIE SPRÁVY V SKRATKE]

▼ VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ S NÁZVOM 100 EURBAN SOLUTIONS

Tohtoročné podujatie OPEN DAYS bude mať jeden nový vizuálny aspekt. Na výstave s názvom „100 EURBAN solutions“, ktorá sa uskutoční vo viacerých dejiskách podujatia OPEN DAYS, ako aj vonku v uliciach Bruselu, sa formou prípadových štúdií a prenosných osvedčených postupov (napr. v oblastiach nakladania s odpadom a čistenia odpadových vôd, verejnej dopravy, bývania atď.) predstavia mestské riešenia vychádzajúce z úspechov programového obdobia rokov 2007-2013. Fotografie a sprievodné texty budú uverejnené aj na internete, aby si ich mohli pozrieť aj tí, ktorí sa do Bruselu nedostanú.

▶VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2013/exhibitions.cfm

▼ ŽVIDITEĽNENIE NAŠICH PROJEKTOV

Viac než 120 členov siete INFORM, ktorá spája komunikačných úradníkov EFRR a Kohézneho fondu, sa 30.-31. mája stretlo v Budapešti, aby si odovzdali skúsenosti, vymenili poznatky a zaviedli osvedčené postupy.

Mimoriadna pozornosť sa venovala dvom témam: zapojeniu príjemcov do komunikačných činností už od začiatku projektu (na to sa zamerala maltská prípadová štúdia) a príprave komunikačných stratégií na nasledujúce obdobie financovania (4 regióny v Holandsku spolupracujú na jednej stratégii). Program a všetky ostatné prezentácie možno nájsť na webovej stránke udalostí siete INFORM.

Intenzívne pokračujú aj prípravy na blížiacu sa konferenciu s názvom „Telling the Story“, ktorá sa uskutoční 9.-10. decembra 2013 v Bruseli. Táto veľká konferencia, ktorú organizuje GR pre regionálnu a mestskú politiku v spolupráci s GR pre zamestnanosť a sociálne záležitosti, chce upriamiť pozornosť na význam informovania o úspechoch politiky súdržnosti EÚ.

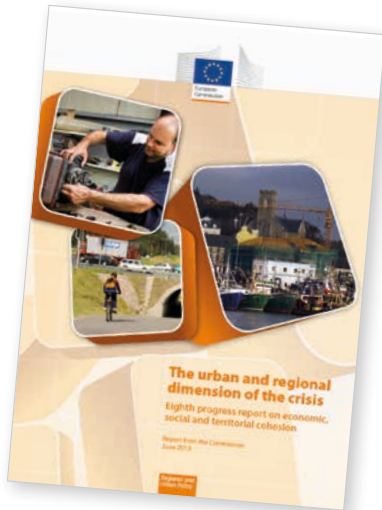
Hlavnými bodmi programu budú predstavenie osvedčených postupov v oblasti komunikácie v členských štátoch, konečná verzia pravidiel informovania a komunikácie na roky 2014-2020 a výsledky prieskumu Eurobarometer 2013 na tému Informovanosť obyvateľov o regionálnej politike EÚ a jej vnímanie.

Okrem toho sa uskutočnia aj semináre a panelové diskusie na vybrané témy z oblasti komunikácie (sociálne médiá, informačné kampane, dni otvorených projektov atď.) a praktické školenia. Cieľom je riadiacim orgánom včas poskytnúť užitočné poznatky ešte pred dokončením komunikačných stratégií programov.

▶VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/informing/events/201305/index_en.cfm

8. SPRÁVA O POKROKU: POLITIKA SÚDRŽNOSTI JE POTREBNÁ VIAC NEŽ KEDYKOL'VEK PREDTÝM

V rokoch 2008-2012 sa nezamestnanosť zvýšila v štyroch z piatich regiónov EÚ. Medzi rokmi 2007 a 2010 sa navyše HDP znížil v dvoch regiónoch z troch. Súčasná kríza má ďalekosiahly vplyv na viac i menej rozvinuté regióny. Po dlhom období konvergencie sa v dôsledku toho znova začali zväčšovať rozdiely medzi regiónmi EÚ.

Na tento dramatický zvrät upozorňuje aj 8. správa o pokroku v oblasti hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti s názvom Regionálny a mestský rozmer krízy, ktorú dnes prijala Európska komisia. Poukazuje v nej na obrovský pokles zamestnanosti, hrubého domáceho produktu, cien bývania a disponibilného príjmu domácností v regiónoch. V správe sa uvádza, že hoci prílev priamych zahraničných investícií a objem vývozu sa z krízy rýchlo zotavili, objem dovozu je stále výrazne nižší ako pred krízou.

►VIAC INFORMÁCIÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/information/reports/index_en.cfm

EXTREMADURA PREDSTAVUJE SVOJU STRATÉGIU INTELIGENTNEJ ŠPECIALIZÁCIE

Španielsky región Extremadura predstavil 24. júna na zasadnutí Výboru regiónov v Bruseli svoju stratégiu inteligentnej špecializácie (RIS3). Podpredsedníčka regiónu Cristina Tenientová a riaditeľ GR pre regionálnu a mestskú politiku Raoul Prado zdôraznili význam tejto stratégie ako nástroja regionálnej hospodárskej transformácie, ktorý je kľúčový na optimalizáciu využívania finančných prostriedkov v období rokov 2014-2020.

Extremadura začlenila stratégiu inteligentnej špecializácie do svojej stratégie pre inovácie a podnikanie s názvom ONE („Organising a New Extremadura“), čím sa táto stratégia stala jedným z hlavných pilierov jej regionálnej hospodárskej štruktúry. Stratégia sa zameriava na štyri témy: dlhodobé riadenie prírodných zdrojov, odvetvia potravinárskeho priemyslu s vysokou pridanou hodnotou, obnoviteľnú energiu a cestovný ruch založený na kvalite života. Tieto štyri témy budú východiskovým bodom stratégie, ktorá bude dostatočne pružná, aby sa počas programového obdobia dala revidovať a upravovať a tak aby čo najviac podnecovala rozvoj silných stránok regiónu.

V prezentácii sa hovorilo aj o tom, ako sa do vývoja stratégie aktívne zapojili miestne zainteresované strany prostredníctvom fóra usporiadaného vo februári 2013, na ktorom sa zúčastnilo viac než 500 občanov, akademikov, podnikateľov a predstaviteľov miestnej samosprávy s cieľom definovať budúce priority. Ďalším krokom bude predloženie stratégie RIS3 na schválenie Európskej komisii v rámci predbežnej podmienky členských štátov.

►VIAC INFORMÁCIÍ

<http://one.gobex.es>

Celkové náklady:
3 496 000 EUR
Príspevok EÚ:
1 000 000 EUR

► VÝCHOD ANGLICKA, SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

► ELEKTRONICKÝ SNÍMAČ

ŠETRÍ ZDROJE MONITOROVANÍM VODOVODNÝCH POTRUBÍ

Úniky vody z podzemných vodovodných potrubí spôsobujú miliónové straty. Spoločnosť zo Spojeného kráľovstva Syrinix Ltd vyvinula inteligentný systém monitorovania vodovodných potrubí, ktorý zisťuje úniky a upozorňuje opravárov.

Spoločnosť Syrinix so sídlom v anglickom Norwichi je mladý MSP, ktorý vyvíja dômyselné zariadenia na snímanie a spracovanie signálov na monitorovanie vodovodných sietí.

Spoločnosť Syrinix dostáva podporu na vývoj prostredníctvom kapitálového financovania v sume 810 000 GBP (1 milión EUR) z Fondu pre nízkouhlíkové inovácie, čo je miestny fond počítačového rizikového kapitálu, ktorý je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Prostriedky z Fondu pre nízkouhlíkové inovácie sa investujú vždy spolu so súkromnými investíciami. Vo fonde sa takisto môžu zhromažďovať spoločné investície potrebné na financovanie projektov od iných dobročinných investorov.

V roku 2010 spoločnosť Syrinix predstavila inteligentný systém monitorovania vodovodných potrubí TrunkMinder, ktorý využíva snímače umiestnené v systémoch potrubí v intervaloch 500 až 750 metrov. Snímače zisťujú malé úniky a odosielajú automatické upozornenie priamo príslušnému dodávateľovi, ktorý potom dokáže únik odstrániť ešte predtým, ako potrubie praskne alebo dôjde k ďalším stratám vody.

Tento inteligentný monitorovací systém už používajú dodávateľia vody v celom Spojenom kráľovstve, čím sa ušetrí milióny na čase, práci a zdrojoch.

Systém TrunkMinder poskytuje správcovi infraštruktúry dôležité informácie o mieste úniku – presne na meter –, včas varuje pred rizikom katastrofickej havárie potrubia a okamžite upozorňuje na praskliny v potrubí.

Spoločnosť Syrinix vyvinula aj systém TransientMinder, ktorý znižuje škodlivé dôsledky krátkodobých nárastov tlaku. Zatváranie alebo rýchle otváranie ventilov môže mať škodlivé dôsledky, pretože krátkodobé nárasty tlaku spôsobujú únavu a niekedy i katastrofické poškodenie ďalších komponentov miestnej vodovodnej siete.

V uplynulých dvoch rokoch sa spoločnosť Syrinix stala popredným odborníkom na technológie v oblasti riadenia vodohospodárskej infraštruktúry. Rokuje s dodávateľmi vody v Austrálii, USA, na Blízkom východe i Ďalekom východe.

Fond pre nízkouhlíkové inovácie investuje počítačový kapitál do MSP na východe Anglicka, ktoré vyvíjajú nové a inovatívne produkty alebo procesy nízkouhlíkovými metódami citlivými k životnému prostrediu. Fond má k dispozícii 20,5 milióna GBP (25,3 milióna EUR) z EFRR, ktoré dopĺňajú investície súkromného sektora v sume viac než 17 miliónov GBP (21 miliónov EUR). Celkovo sa tak na východe Anglicka investuje viac než 50 miliónov GBP (61,7 milióna EUR). Fond bude fungovať do decembra 2015.

► VIAC INFORMÁCIÍ

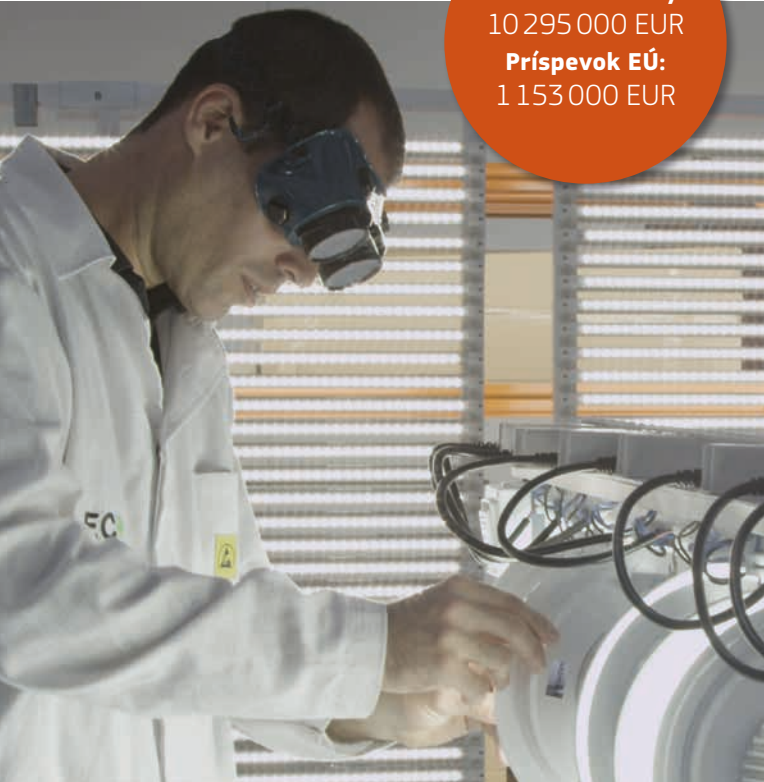
www.syrinix.com

www.lowcarbonfund.co.uk

▶ ANDALÚZIA, ŠPANIELSKO

▶ ENERGETICKY ÚČINNÝ

SYSTÉM OSVETLENIA Z ANDALÚZIE

Celkové náklady:
10 295 000 EUR
Príspevok EÚ:
1 153 000 EUR

Jednou z obcí, ktoré najviac postihla nezamestnanosť v Španielsku, je Barbate. Leží v Cádize na juhu Andalúzie a jej hospodárstvo je založené na rybolove a cestovnom ruchu. V súčasnosti prechádza jedným z najťažších období svojej histórie.

Od roku 2009 sídli v tomto meste jedna z najvýznamnejších podnikateľských iniciatív v Andalúzii, spoločnosť Light Environment Control SL (LEC), ktorá s podporou fondov EÚ dosiahla výraznú obnovu oslabeného miestneho hospodárstva. Konkrétne vytvorila 82 priamych pracovných miest, z ktorých väčšina je určená pre vysokošpecializovaných inžinierov. Zároveň tím pomáha udržať v krajine talentovaných Andalúzianov, ktorí by bez tohto projektu nemohli pokračovať vo svojich kariérach v Španielsku.

Spoločnosť LEC vznikla v roku 2009 po štyroch rokoch výskumu v oblasti vývoja efektívnejšieho a lacnejšieho systému osvetlenia. Verejné správy a podniky si uvedomujú, že osvetlenie predstavuje jeden z ich najvyšších fixných nákladov.

Počas fázy výskumu spoločnosť v roku 2007 osvetlila prvé európske mesto diaľkovo ovládanou technológiou LED. Kladná reakcia verejných správ a podnikov podnietila spoločnosť v ďalšom výskume, navrhovaní a výrobe vlastných svetelných zdrojov.

V roku 2009 sa začalo budovať stredisko výskumu, vývoja, inovácií a výroby technológií LED. V budove s rozlohou 6500 m² sa nachádza centrum strojovej výroby, „čistá miestnosť“ na elektroniku, zóna lakovania, zóna označovania žiarivosti a montážna zóna.

Svetlá LED výrazne znižujú spotrebu energie, a teda aj náklady, sú na 100 % recyklovateľné a na rozdiel od konvenčného osvetlenia neobsahujú žiadne znečisťujúce látky, ako je olovo, kadmium či ortuť. Neprodukurujú ani infračervené či ultrafialové žiarenie a produkujú menej tepla, takže znižujú plytvanie energiou a spotrebu energie na klimatizáciu.

Na základe nadobudnutých skúsenosti spoločnosť LEC vyvinula riešenia na vnútorné i vonkajšie osvetlenie, ako aj vlastný softvér StelUrban na ovládanie pouličného osvetlenia. Ten umožňuje prispôbovať osvetlenie potrebám v reálnom čase, čím sa opäť šetrí energia. Softvér je cloudový, takže sa dá ovládať z akéhokoľvek mobilného zariadenia. Okrem toho obsahuje aj alarmový systém, ktorý upozorňuje používateľov na možné neoprávnené pripojenie alebo spotrebu, prípadne na akúkoľvek inú poruchu inštalácie.

Kontrola nad celým procesom výroby umožňuje spoločnosti prispôbiť riešenia individuálnym potrebám zákazníkov. Spoločnosť LEC sa v súčasnosti považuje za najväčšieho výrobcu zariadení LED v Andalúzii a patrí aj medzi najväčších výrobcov v Španielsku. Realizuje projekty osvetlenia v krajinách, ako sú Mexiko, Brazília, Peru a Maroko, a získala ocenenie za inovácie od Sevillskej univerzity a uznanie od Regionálnej rady Andalúzie v kategórii inovácií a vedeckých úspechov.

▶ VIAC INFORMÁCIÍ

<http://www.lecsl.com/web/?lan=en>

►EURÓPSKA ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA

►VÝMENA SKÚSEENOSTI

S FINANCOVANÍM PROJEKTOV PRE MSP

Celkové náklady:
1 995 000 EUR
Príspevok EÚ:
1 567 000 EUR

Projekt FIN-EN pomáha členským štátom vymieňať si informácie a osvedčené postupy v oblasti využívania nástrojov finančného inžinierstva a súkromného financovania na podporu MSP.

Európska komisia ponúka členským štátom nástroje finančného inžinierstva ako prostriedok na dosiahnutie cieľov politik. Sú k dispozícii v rôznych formách, napríklad ako pôžičky, záruky za pôžičky, vlastné imanie, rizikový kapitál a mikrofinancie. Umožňujú členským štátom využiť pri realizácii projektov kapitál súkromného sektora a účinnejšie využívať zdroje verejného sektora.

Keď sa finančné nástroje použijú na správnom mieste a správnym spôsobom, môžu zohrať kľúčovú úlohu pri maximalizácii účinnosti a efektívnosti regionálnej politiky. To je v súčasných hospodárskych a finančných podmienkach jednoznačnou prioritou. Posledné údaje nasvedčujú tomu, že každé euro z verejných zdrojov prinesie pákovým účinkom jedno až dve eurá na pôžičkách, jedno až tri eurá na investíciách vlastného imania a jedno až osem eur na zaručených pôžičkách.

Projekt FIN-EN s názvom Výmena metodík v oblasti finančného inžinierstva pre podniky zahŕňa 13 partnerov z 13 krajín. Zameriava sa na analýzu a výmenu skúseností medzi regionálnymi a celoštátnymi orgánmi v celej Európe, aby sa nástroje finančného inžinierstva využívali účinnejšie.

V rámci projektu, ktorý realizuje talianska spoločnosť Finlombarda S. p. A. – pridružená inštitúcia regiónu Lombardia – a ktorý sa financuje z programu INTERREG IVC pre európsku územnú spoluprácu, sa vytvorila paneurópska sieť používateľov nástrojov finančného inžinierstva. Táto sieť predstavuje

platformu na diskusie o jednotlivých fázach procesu realizácie od programovania cez vykonávanie až po monitorovanie a podávanie správ s cieľom nájsť konkrétne riešenie podobných problémov.

Vytvára sa rozsiahla databáza s informáciami o nástrojoch finančného inžinierstva, ktoré používajú rôzni partneri. Analyzujú sa skúsenosti s používaním približne 45 finančných nástrojov – 6 systémov záruk, 10 systémov pôžičiek, 13 nástrojov vlastného imania a 16 kombinovaných nástrojov.

Vytvorila sa webová stránka, na ktorej sú k dispozícii informácie o rôznych finančných nástrojoch. Stránka bude obsahovať aj usmernenia na používanie nástrojov finančného inžinierstva s dôrazom na nástrahy, ktorým sa možno vyhnúť, osvedčené postupy a jasné pravidlá týkajúce sa vytvárania a využívania finančných nástrojov a zapájania potenciálnych finančných prostredníkov.

Vytváraním tematických pracovných skupín, študijných návštev a šírením informácií sa medzi účastníkmi propaguje spolupráca a výmena osvedčených postupov.

Nové európske nariadenia o štrukturálnych a investičných fondoch na roky 2014-2020 vytvárajú tlak na širšie uplatňovanie nástrojov finančného inžinierstva v rámci politik súdržnosti. Skúsenosti získané počas trojročného projektu, ktorý bude prebiehať do decembra 2014, podniknutia intenzívnejšie využívanie týchto finančných nástrojov v nasledujúcom programovom období a umožnia podporiť vyšší počet MSP.

►VIAC INFORMÁCIÍ
www.fin-en.eu

► STŘEDNÍ ČECHY, ČESKÁ REPUBLIKA

► RENOVANÁ ŠKOLA

ZAČLEŇUJE ZNEVÝHODNENÝCH MLADÝCH ĽUDÍ

Celkové náklady:
1 844 000 EUR
Príspevok EÚ:
464 000 EUR

Odborné učilište a Praktická škola Kladno-Vrapice v Českej republike poskytuje znevýhodneným deťom praktické zručnosti a výučný list, ktorý im pomôže uplatniť sa na trhu práce.

Škola, ktorá sa nachádza v priemyselnej oblasti na predmestí metropolitnej oblasti Prahy, prešla modernizáciou a renováciou. Stala sa tak efektívnou a progresívnou vzdelávacou inštitúciou, ktorá učí mladých ľudí na okraji spoločnosti novým zručnostiam a pomáha im nájsť si prácu.

Odborné učilište a Praktická škola Kladno-Vrapice prešla rozsiahlou obnovou vrátane rekonštrukcie 750m² školskej strechy. Vybudovali sa podkrovné triedy, ako aj dôležité nové školské priestory.

Škola dostala na financovanie renovačných prác 47,7 milióna CZK z rôznych programov vrátane dotácie 12 miliónov CZK z regionálneho operačného programu EFRR pre región Střední Čechy.

V komplexe školy teraz pribudlo špeciálne poradenské centrum, kancelária školy, ako aj šesť nových tried, ktoré využívajú učni a ich učitelia. Okrem nových podkrovných učebni má teraz škola aj modernú kuchyňu, kde sa napríklad učnice – opatrovatelky môžu naučiť variť teplé jedlá či pripravovať nápoje.

Na pomoc zdravotne postihnutým študentom sa vybudoval bezbariérový vstup vybavený výťahom, ktorý im uľahčuje prístup a dáva im možnosť študovať a získať výučný list záhradníka či elektrikára.

Škola ponúka učňovské programy, v ktorých študenti získajú kvalifikáciu ako tesári, elektrikári, kvetinári, záchranári, zdravotné sestry, opatrovatelia, maliari a tapetári, zámočníci, murári atď.

Škola prijíma aj študentov z rodín len so základným vzdelaním, napríklad Rómov, ktorí tak majú šancu získať základné zručnosti. V záujme integrácie sociálne znevýhodnených skupín je takisto dôležité poskytovať prístup k cenovo dostupným a kvalitným službám sociálnej starostlivosti. Táto škola je súčasťou rozsiahlej záchrannej siete.

Škola by mala pomôcť zvýšiť miestnu úroveň zamestnanosti znížením počtu nezamestnaných ľudí, ktorí majú len základné vzdelanie.

„Hľadáme čo najlepší spôsob, ako študentov „postrčiť“, ako ich motivovať, aby sa stali rešpektovanými ľuďmi, aby nadobudli zručnosti a poznatky a aby si našli prácu. Našou ambíciou je vybudovať modernú školu, ktorá dokáže v EÚ konkurovať kvalitou svojich zariadení a metód výučby,“ povedala riaditeľka školy Ivana Sedláková.

► VIAC INFORMÁCIÍ
www.ouvrapice.cz

▶ DODATOČNÉ HODNOTENIE POLITIKY SÚDRŽNOSTI V ROKOCH 2007-2013

AKO SA MÔŽEME POUČIŤ Z HODNOTENIA VYKONÁVANIA POLITIKY V ČASE KRÍZY?

Je čas začať plánovať dodatočné hodnotenie programového obdobia rokov 2007-2013. Európska komisia musí podľa právnych predpisov dokončiť hodnotenie do konca roka 2015. Generálne riaditeľstvá pre regionálnu a mestskú politiku a pre zamestnanosť a sociálne záležitosti koordinujú sériu tematických hodnotení, ktoré skúmajú rôzne aspekty vykonávania a vplyvu politiky súdržnosti.

Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku uskutočnilo rozsiahle dodatočné hodnotenie programového obdobia rokov 2000-2006, ktorého súčasťou bolo 19 rôznych pracovných balíkov v priebehu 5 rokov. Hodnotenie sa dokončilo v roku 2012. Tentoraz bude toto hodnotenie zhusťenejšie. Niektorým otázkam, ktoré sa otvorili v hodnotení rokov 2000-2006, sa bude venovať viac pozornosti a preskúmajú sa aj nové oblasti. Keďže súčasné programové

obdobie nebude v priebehu hodnotenia ešte ukončené, oblastiam zásahov, v ktorých trvá dlhšie, kým sa prejaví vplyv (napr. infraštruktúra), sa bude venovať menej priestoru.

Hodnotenie sa zameria okrem iného na tieto hlavné otázky:

- ▶ Aký bol vplyv Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Kohézneho fondu? Ako fungovala regionálna politika počas krízy? Podarilo sa programom regionálnej politiky v tomto období zachovať rozvojové investície? Čo nás kríza naučila o silných stránkach rôznych úrovni riadenia v rôznych členských štátoch?
- ▶ Čo EFRR podporil v oblastiach MSP a inovácií? Boli tieto zásahy v súlade s tým, čo sa vo vedeckej literatúre považuje za najúčinnějšíe riešenie? Aké sú dôkazy o účinkoch týchto zásahov?
- ▶ Podporuje EFRR veľké podniky? Ak áno, načo a aký to má vplyv?

Úspešné projekty zamerané na podporu podnikania financované z EFRR (zľava doprava): Výskumné centrum pre regeneračnú liečbu – zoskupenie pre excelentnosť, Sasko, Nemecko; podnikateľský inkubátor pre ekologické technológie v Ravensbourn, Londýn, Spojené kráľovstvo; BIC Granada, súčasť programu stimulov pre inovácie a rozvoj podnikania, Andalúzia, Španielsko.

- ▶ Aké sú dôvody na využívanie systémov rizikového kapitálu zavedených s podporou z EFRR a aké sú prvé výsledky? Aké sú náklady?
- ▶ Aká dopravná a environmentálna infraštruktúra sa vybu- dovala s podporou zo štrukturálnych fondov? Budú na základe skúseností z minulosti finančne udržateľné?
- ▶ Ako sa zo štrukturálnych fondov investovalo do energetickej účinnosti a aký to malo vplyv? Ktoré členské štáty boli úspešné a prečo a s akými prekážkami sa stretli ostatné členské štáty?
- ▶ Aké je odôvodnenie investícií do odvetví cestovného ruchu, kultúry, prírodného dedičstva a kreatívneho priemyslu? Aké sú hlavné typy investícií a aké sú dôkazy o ich účinnosti?
- ▶ Čo dosiahli programy európskej územnej spolupráce najmä v oblastiach výskumu, technológií a inovácie, ochrany a zlepšovania životného prostredia a dopravy? Ako ovplyvni- li nadnárodné a medziregionálne programy tvorbu poli- tík v EÚ?
- ▶ Aké stratégie integrovaného rozvoja miest sa podporujú zo štrukturálnych fondov? Aká je úloha investícií do soci- álnej infraštruktúry?

Na konci roka 2015 sa vypracuje súhrnná správa, tema- tické správy pre každý blok hodnotenia, ako aj vnútroštátne a regionálne správy, ktoré budú prístupné prostredníctvom elektronických máp.

Medzi metódy, ktoré sa použijú, patria prehľady literatúry, analýza údajov, prípadové štúdie, prieskumy, makroeko- nomické modely a sektorové modely. Prvým krokom GR pre regionálnu a mestskú politiku je vypracovať hodnotenie údajov, ktoré poskytli riadiace orgány vo svojich výročných správach o vykonávaní. Zvýši sa tým rozsah neskorších pra- covných balíkov v rámci hodnotenia a pracovníkom, ktorí

budú mať na starosti prípravu programov na roky 2014- 2020, to pomôže zvýšiť kvalitu a spoľahlivosť systémov monitorovania.

Ako príspevok k analýze a hodnoteniu výsledkov sa v prie- behu celého procesu uskutoční séria konzultácií s odborníkmi z akademickej oblasti, s odborníkmi na jednotlivé témy a s pracovníkmi, ktorí budú zodpovední za prípravu a vyko- návanie politiky v 28 členských štátoch. GR pre regionálnu a mestskú politiku očakáva, že prostredníctvom tohto dia- lôgu sa členské štáty a regióny stotožnia s výsledkami hod- notenia a zohľadnia ich v programoch na roky 2014-2020, ktoré budú na konci roka 2015 ešte stále len v počiatočnej fáze realizácie.

Dodatočné hodnotenie rokov 2000-2006 výrazne ovplyv- nilo prípravu programového obdobia rokov 2014-2020. Dôraz na špecifické ciele – špecifické z vnútroštátneho a regionálneho hľadiska –, požiadavka na používanie uka- zovateľov, ktoré vyjadrujú tieto ciele prostredníctvom základ- nej a cieľovej hodnoty, využívanie spoločných ukazovateľov s dohodnutými definíciami, vyjasnenie úloh monitorovania a hodnotenia a požiadavka, aby riadiace orgány vykonávali posúdenia vplyvu – všetky tieto prvky vyplynuli z výsledkov hodnotenia. GR pre regionálnu a mestskú politiku očakáva, že toto dodatočné hodnotenie prinesie ďalšie informácie o tom, ako zlepšiť podobu a vplyv politiky súdržnosti.

▶VIAC INFORMÁCIÍ

[http://ec.europa.eu/regional_policy/impact/evaluation/ index_en.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/impact/evaluation/index_en.cfm)

PROGRAM

7.-10. OKTÓBRA 2013

_Brusel (BE)

OPEN DAYS 2013

28.-29. OKTÓBRA 2013

_Bukurešť (RO)

**Druhé výročné fórum
o stratégii EÚ pre
podunajskú oblasť**

8. NOVEMBRA 2013

_Brusel (BE)

**Regióny ako motory nového
rastu prostredníctvom
inteligentnej špecializácie**

9.-10. DECEMBRA 2013

_Brusel (BE)

**Konferencia
„Telling the story“**

6.-7. FEBRUÁRA 2014

_Atény (EL)

**Konferencia o stratégii
EÚ pre región Jadranského
a Iónskeho mora**

31. MARCA 2014

_Brusel (BE)

RegioStars

Podrobnejšie informácie o týchto podujatiach nájdete
v časti Program na webovej stránke Inforegio:

[http://ec.europa.eu/regional_policy/
conferences/agenda/index_sk.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_sk.cfm)

Radi by sme sa dozvedeli o úspechoch politiky súdržnosti vo vašom regióne, o výsledkoch a hmatateľnom vplyve na občanov a o vašich názoroch na prípravy na nasledujúce programové obdobie.

Vybrané príspevky sa stanú súčasťou nasledujúceho vydania časopisu *Panorama*. Príspevky (maximálna dĺžka 600-700 slov) posielajte na adresu:

regio-panorama@ec.europa.eu

NECHAJTE POČUŤ SVOJ HLAS

■ Úrad pre publikácie

Európska komisia,
Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku
Komunikácia – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Brussels
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sk.cfm

